

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění
Hudební produkce

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**TRANSFORMACE STÁTNÍCH PŘÍSPĚVKOVÝCH
ORGANIZACÍ V OBLASTI KULTURY**

Kamila Uherková

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc.

Oponent práce: MgA. Dana Wagnerová

Datum obhajoby: 9. 6. 2022

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

Music Management

MASTER'S THESIS

**TRANSFORMATION OF STATE CONTRIBUTORY
CULTURAL ORGANISATIONS**

Kamila Uherková

Thesis Advisor: Prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc.

Thesis Opponent: MgA. Dana Wagnerová

Date of thesis defense: 9. 6. 2022

Academic title granted: MgA.

Prague 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Transformace státních příspěvkových organizací v oblasti kultury

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Praze dne .....

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Tato práce se věnuje tématu transformace státních příspěvkových organizací v kulturní oblasti, které představuje nejenom v posledních letech hojně diskutovanou problematiku. První část je věnována historickým východiskům, která současné situaci předcházela, a která do jisté míry formovala stávající transformační návrhy. Následně bude popsána právní úprava, na základě které státní příspěvkové organizace v České republice poskytují veřejné kulturní služby. Právě stávající legislativa často představuje ohnisko sporů a požadavků transformace současných státních příspěvkových organizací. Práci uzavírá srovnání navrhovaných změn a jejich případnou perspektivu ve formě diskuse, která je konklusí všech aspektů zmíněných v rámci práce a pokouší se zodpovědět jednotlivé otázky týkající se problematiky transformace příspěvkových organizací, které vyvstaly na základě dříve uvedených východisek.

Klíčová slova

příspěvkové organizace, kulturní management, Ministerstvo kultury, veřejná kulturní instituce, transformace v kultuře, kulturní politika, státní příspěvkové organizace

Summary

This thesis deals with the topic of transformation of state contributory organisations in the cultural sphere, which is widely discussed issue in recent years. The first part deals with the historical background which preceded the current situation and which to some extent shaped the current transformation proposals. This thesis will then describe the legal framework under which state-funded organisations in the Czech Republic provide public cultural services. It is the existing legislation that is the focus of disputes and demands for transformation of the current state-owned organisations. The thesis concludes with a comparison of the proposed changes and their possible perspective in the form of a discussion, which is a summary of all the aspects mentioned above in the thesis and attempts to answer some individual questions concerning the transformation of state-owned organisations.

Key words

Contributory organisation, cultural management, Ministry of Culture, public cultural institution, transformation in culture, cultural policy, state contributory organisation

Obsah

1. Úvod	8
2. Historie	10
2.1 Prvopočátky institucionalizace v kultuře.....	10
2.2 Kulturní organizace po roce 1945.....	13
2.3 Příspěvkové organizace po roce 1989.....	15
2.3 Příspěvkové organizace Ministerstva kultury v současnosti.....	16
3. Stávající právní úprava	19
3.1 Zřízení.....	19
3.1.1. Zřizovací listina	21
3.2. Hlavní činnost příspěvkových organizací	23
3.3 Vedlejší činnost příspěvkových organizací	24
3.4. Hospodaření.....	25
3.5 Nakládání s majetkem	28
3.6 Vliv zřizovatele na chod příspěvkové organizace.....	29
3.7 Zvláštní případy zřízení kulturních organizací.....	31
4. Návrhy na transformaci	33
4.1 Porevoluční směřování transformace kultury.....	33
4.2 Státní kulturní politika	37
4.2.1. Státní kulturní politika 2009 – 2014	38
4.2.2 Státní kulturní politika 2015 – 2020	41
4.2.3. Státní kulturní politika 2021 – 2025+	44
4.3 Návrh zákona o kultuře.....	46
4.4 Zákon o veřejných kulturních institucích	51
5. Reflexe dosavadních návrhů a důležité otázky transformace	59
6. Závěr	65
7. Seznam pramenů a literatury:	67

Seznam příloh:

- 1) *Dekret presidenta republiky o státním orchestru Česká filharmonie*
- 2) *Zákon o Národní galerii v Praze*
- 3) *Senátní návrh zákona o veřejných kulturních institucích*

Seznam použitého označování a zkratek:

ČF – Česká filharmonie

ČR – Česká republika

MK – Ministerstvo kultury České republiky

ND – Národní divadlo

NgP – Národní galerie v Praze

PO – zkratkou PO se, není-li výslovně uvedeno jinak, rozumí příspěvková organizace v gesci ministerstva kultury

SKP – státní kulturní politika (strategický dokument)

ÚSC – územní samosprávné celky

VKI – veřejná kulturní instituce

1. Úvod

Jen málokteré téma v oblasti kultury dokáže rozpoutat natolik bouřlivou diskusi mezi odbornou i laickou veřejností jako téma transformace příspěvkových organizací.

Po dobu posledních 30 let probíhají diskuse na rozmanitých úrovních o tom, jaká je ideální cesta pro existenci právních osob v oblasti kultury. Každá z institucí, kterých se tato problematika reálně či hypoteticky týká, zastává v této diskusi zejména své vlastní zájmy, které se pak historicky projevují na jednotlivých návrzích na možnou transformaci a dávají nám tak předobraz možného směřování tohoto diskursu.

Tato práce si klade za cíl pokusit se uspořádat argumenty všech stran a přinést věcný nezaujatý přehled o potenciálním přínosu transformace stávajících PO. Vycházet lze především z analýzy slabin stávající úpravy, které musí být nutně doplněny i reflexí stávajících návrhů na změnu.

Téma transformace příspěvkových organizací je aktuální zejména v návaznosti na diskuse probíhající v posledních letech, kdy širší kulturní obec, zejména pak divadelní, volá po vhodné náhradě stávajícího druhu zřízení příspěvkových organizací, jejichž fungování je opakovaně vytýkána řada skutečností. Ať už jde o politický vliv zřizovatele, resp. nedostatečná autonomie vedení samotné příspěvkové organizace, nemožnost spravedlivého odměňování uměleckých i neuměleckých zaměstnanců či složitá situace ohledně finančního plánování ve středně- a dlouhodobém hledisku.

Zejména za dobu existence samostatné České republiky vznikla celá řada návrhů, které přinášejí změny od úplné transformace příspěvkových organizací na jiný typ právnické osoby, dílčí modifikace v rámci stávající právní úpravy příspěvkových organizací (novelizace zákona) či pouze dílčí úpravu jednotlivých aspektů jejich fungování (personální, hospodářské, majetkové aj.)

Mezi východiska nutná pro dosažení cíle práce patří popis historie, která vedla k existenci příspěvkových organizací tak, jak je známe dnes – počátky institucionalizace v kultuře. Na historický exkurz je pak nutné navázat popisem stávající právní úpravy, což nám v souvislosti s transformací napoví leccos o problémech, se kterými se organizace financované primárně z veřejných (státních) financí potýkají a co jim naopak jejich fungování usnadňuje.

Na kapitulu o stávající právní úpravě pak již navazuje souhrn návrhů, které byly doposud veřejně diskutovány v souvislosti s transformací státních příspěvkových organizací. První z těchto návrhů pocházejí z doby těsně po tzv. Sametové revoluci, v různých obměnách se však vrací na pomyslný kulatý stůl kulturní obce dodnes.

Zdroji této práce jsou především odborné články a studie, závěrečné vysokoškolské práce, dokumenty Ministerstva kultury České republiky a v neposlední řadě pak vybrané zákony České republiky či jejich doposud neschválené návrhy (Zákon o některých druzích podpory kultury, Zákon o rozpočtových pravidlech, Zákon o veřejných kulturních institucích aj.)

Případná realizace transformačních kroků představuje pro veřejný i soukromý sektor české kultury vcelku zásadní krok. Cílem práce je tak na základě všeho výše uvedeného vyhodnotit možné směřování současného diskursu, zvážit potenciální přínos jednotlivých kroků či naopak jejich pomíjivost.

2. Historie

2.1 Prvopočátky institucionalizace v kultuře

Hledáme-li historický základ dnešního fenoménu příspěvkové organizace v kultuře, mezi první komplexně pojaté subjekty otevřené širší veřejnosti (na rozdíl od dřívějších šlechtických sbírek či dvorských kapel), patří zejména široké spektrum spolků zřizovaných od přelomu 18. a 19. století.

Snad úplně nejdéle kontinuálně fungující organizací je Národní galerie v Praze, jejíž základy byly položeny již v roce 1796 založením Společnosti vlasteneckých přátel umění. Ta záhy započala s budováním dvou institucí - Akademie umění a veřejně přístupné Obrazárny. Základy sbírky uměleckých děl, která pochopitelně tvořila nejdůležitější devizu Společnosti, lze vysledovat až k akvizicím císaře Rudolfa II, z jehož majetku například pochází jedno z nejceněnějších děl dnešní Národní galerie v Praze - Růžencová slavnost Albrechta Dürera.

Nejstarším českým muzeem je současné Slezské zemské muzeum, které bylo založeno roku 1814 coby „Zemské muzeum pro Rakouské Slezsko“. Sbírkotvorná činnost byla v tomto případě zásluhou několik málo místních osobností, které se zasadily o osvětu široké veřejnosti ve věcech kultury a přírody Rakouského Slezska.

Již zmíněný postupný vznik fenoménu uměleckých spolků pak dosáhl svého vrcholu ve druhé polovině 19. století. Dělo se tak díky císařskému patentu z roku 1852, který představoval první zákonnou úpravu spolkové činnosti.¹ Rozvoj skutečně čilého spolkového života ovšem přišel až po pádu Bachova absolutismu v roce 1860, kdy byl císařem Františkem Josefem I. vydán tzv. Říjnový diplom. Prvním skutečným zákonem týkajícím se spolkové činnosti tohoto období je pak Zákon o právu spolčovacím (15.11.1867), který již fungoval v souladu s novým státním zřízením.

Pro tuto práci je nicméně stěžejní otázka subjektů působících v oboru tzv. živého umění. Velké oblibě se těšila činnost sborová – pěvecké sbory běžně působily ve formě spolků – ostatně tato forma, nyní zapsaný spolek, je mnoha sborům vlastní dodnes. Postupně však začala vznikat i spolková uskupení instrumentální.

---

¹ Štěpánová, Dana. *Spolky a jejich role při utváření kulturního života v Hradci Králové v poslední třetině 19. století a v prvních letech století 20.* Diplomová práce, 2009. Masarykova univerzita v Brně, fakulta filosofická.

Vývoj a působení uměleckých spolků úzce souvisely s národními náladami ve společnosti a zprostředkovaně podporovaly národní emancipaci.

V roce 1865 tak vzniká nejstarší² český profesionální orchestr, který je do dnešních dnů součástí největší příspěvkové organizace Ministerstva kultury (dále také jen, „MK“) v oblasti profesionálního umění – Orchester Národního divadla, tehdejší orchestr Prozatímního divadla.

Počátek geneze České filharmonie (dále také jen „ČF“), jediného samostatného symfonického orchestru dnes zřizovaného MK, najdeme v roce 1894, kdy iniciátoři vzniku nového orchestrálního tělesa (Alois Paleček, Antonín Janoušek a Tomáš Kovařovic) podali žádost o zřízení spolku s názvem „*Česká filharmonie, spolek ku povznesení hudebního umění v Praze, jakož i spolku penzijního členů orchestru Národního divadla, jich vdov a sirotků*“.³ Příjmy zajišťující provoz orchestru měly tvořit na jedné straně členské příspěvky, na straně druhé pak prostředky získané koncertní činností.

Z onoho prapůvodního názvu České filharmonie je patrné, že již v této době se začal fenomén působení profesionálních hudebníků proměňovat – hudební tělesa vznikala coby součást stálých institucí, které byly přístupné široké veřejnosti. Nově vznikající kulturní organizace si již tou dobou kladly za cíl plnění (nebo přesněji poskytování) „veřejné kulturní služby“, jak je tomu později u kulturních státních příspěvkových organizací.

Od konce 19. století pak vznikají za účelem poskytování kultury a vzdělání umělecká družstva. Po spolcích se jedná o další formu právnické osoby, kterou mohla jednotlivá uskupení využívat. Družstva vznikala na základě zákona z roku 1873⁴, který byl právní úpravou pro družstva všeho zaměření, tedy ne specificky pouze ta kulturní. Tento zákon nejen upravil právní statut družstva, ale rovněž explicitně upravil majetko-právní a správní otázky.⁵

---

² Lázeňské orchestry v Karlových Varech a Teplicích datují svůj vznik do třicátých let 19. století, ale jejich působení bylo závislé na probíhající lázeňské sezoně, tedy nefungovaly trvale.

³ Český hudební slovník osob a institucí. Dostupné online z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=7704

⁴ Zákon č. 70 Říšského zákoníku z roku 1873 o společenstvech pro napomáhání živnosti a hospodářství, později nazývaný Zákon o výdělkových hospodářských společenstvech

⁵ Zákon o výdělkových a hospodářských společenstvech – První družstevní zákon platný na území naší republiky. Kulturní noviny. Dostupné online z: <https://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/online/2019/31-2019/zakon-o-vydelkovych-a-hospodarskych-spolecenstvech-prvni-druzstevni-zakon-platny-na-uzemi-nasi-republiky>

Družstevní zřízení fungovalo i při pražském Národním divadle. *Družstvo Národního divadla v Praze* vzniklo již v roce 1880, přičemž 8. března 1888 pak bylo zapsáno v souladu se shora odkazovaným zákonem. Toto družstvo mělo zajišťovat správu a provozovat ND jak ve smyslu uměleckém, tak hospodářském.⁶

Právě tento krok, ke kterému se uchýlil provoz Národního divadla, později inspiroval i Českou filharmonii, dříve organizovanou coby spolek. České filharmonické družstvo bylo po zdlouhavých jednáních ustaveno 11. října 1903, zapsáno pak u obchodního soudu v Praze 6. listopadu téhož roku. Předsedou správního výboru Českého filharmonického družstva se stal Oskar Nedbal. Vladimíra Vávrová ve svém pojednání o počátcích fungování Českého filharmonického družstva uvádí následující:

„S výborem spolku Česká filharmonie bylo sjednáno, že movité jmění – tj. nástroje, pulty na noty, kancelářské zařízení atd. bude předáno k dispozici družstvu, orchestr si ponechá název Česká filharmonie a všechny podpory, dary atd. případnou nadále družstvu. Již o rok později si České filharmonické družstvo otevřelo i vlastní kancelář se stálým personálem. Koncem roku 1904 mělo družstvo 29 členů se 40 podíly. Získalo dotaci od města Prahy i některých městských obcí, peněžních ústavů i od mnoha soukromníků. V celkem úspěšné sezóně roku 1905, kdy bylo uspořádáno celkem 259 koncertů, byl původní poměrně vysoký deficit rozpočtu družstva podstatně snižen na pouhých 302 K.“⁷

Případ Českého filharmonického družstva můžeme považovat za mimořádně ilustrativní v oblasti provozních aspektů a možnostech financování kulturní organizace na počátku 20. století.

Spolky a družstva provozující hudební tělesa získávaly finance částečně komerčně, velká část příjmů byla přímo od členů jednotlivých společností. V období první republiky pak například právě Česká filharmonie získávala potřebné prostředky i ze zahraničních zájezdů či díky spolupráci s Československým rozhlasem.

Nutno zmínit, že i po ustanovení družstva ČF, do kterého členové a vedení orchestru vkládali velké naděje, se orchestr potýkal s existenčními problémy, souvisejícími zejména s finanční situací. Po vzniku samostatné Československé republiky v roce

---

⁶ VÁVROVÁ, Vladimíra: *Družstvo Národního divadla v Praze*. Dostupné z: <http://www.170let.cz/clanek/druzstvo-narodniho-divadla-v-praze-25>

⁷ VÁVROVÁ, Vladimíra: *České filharmonické družstvo*. Dostupné z: <https://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-ydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/online/2019/01-2019/ceske-filharmonicke-druzstvo>

1918 byl 6. srpna ustaven „orchestr České filharmonie jako společenstvo s ručením obmezeným“ – toho času v čele s dirigentem Ludvíkem Čelanským.

V kontextu historie zřízení příspěvkových organizací byl pak důležitý zejména poslední válečný rok, kdy vešel v platnost Dekret č. 129/1945 Sb. Jednalo se o jeden z dekretů prezidenta Československé republiky Edvarda Beneše, celým názvem „*Dekret presidenta republiky o státním orchestru Česká filharmonie*“ (viz Příloha 1).

Dekret zřizuje Českou filharmonii jakožto samostatný a samosprávný ústav se sídlem v Praze. Ve druhém paragrafu dekretu je pak explicitně uvedeno, že „*Náklady spojené se správou a provozem státního orchestru Česká filharmonie, pokud nejsou kryty vlastními jejími příjmy, hradí stát.*“ Dohled nad státním orchestrem měl být vykonáván ministrem školství a osvěty, přičemž správní a hospodářské aspekty fungování České filharmonie měl stanovit ministr školství a osvěty společně s ministry financí a vnitra.

Takový způsob zřízení (dekret presidenta republiky s vahou zákona) představuje jednu z výjimek způsobu zřízení současných příspěvkových organizací MK – mezi další se řadí Národní galerie v Praze, jež v současné podobě vznikla na základě zákona č. 148/1949 Sb. (zákon o Národní galerii v Praze, viz Příloha 2), jenž vešel v platnost 11.6.1949.

2.2 Kulturní organizace po roce 1945

S již déle trvajícím nesvobodou a příchodem komunistického režimu po druhé světové válce, který byl pro kulturu organizačně i myšlenkově nesmírně utlumujícím faktorem, se záhy změnilo i fungování doposud víceméně svobodně působících a tvořících kulturních organizací. V rámci centrálně plánovaného hospodářství a socialistických kulturně-politických zájmů začaly právě i tyto spadat pod nemilosrdný státní dozor.

Koncept znárodňování, který měl být původně určený předně pro průmyslové prostředí, se vláda pod značným komunistickým vlivem brzy po roce 1945 rozhodla aplikovat i na kulturu. Kompletní zestátnění se mělo týkat divadel⁸, postupně ale

---

⁸ KAPLAN, Karel. *Československo v letech 1945 - 1948*. I. část. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991.

i knižní výroby a dalších odvětví. Ke zcela zásadní kulturní nesvobodě a provázání s fungováním a přísnou kontrolu státu tak docházelo již mezi lety 1945 a 1948, kdy se komunisté dostali k moci a svoji kulturní politiku tak mohli velmi rychle realizovat v plné míře.

Reorganizovat se tak, nikoli na základě vlastních zájmů a uměleckých potřeb, ale dle plánů státu, začaly mezi ostatními i kulturní organizace. Změny probíhaly zejména dle instrukcí Ministerstva informací (název užívaný od roku 1945), které se roku 1953 připojilo k Ministerstvu školství. Až v roce 1969 pak již v České socialistické republice bylo ustaveno v intencích tzv. Kompetenčního zákona (zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky) Ministerstvo kultury ve své dnes známé podobě.

S pojmem příspěvková organizace se pak poprvé náš právní řád setkal v 50. letech 20. století, konkrétně v rámci vyhlášky č. 84/1958 tehdejšího Ministerstva financí. Další zpřesnění úpravy postavení příspěvkové organizace pak přinesla vládní vyhláška č. 78/1960 Sb., o rozpočtovém řádu národních výborů, podle které se jedná o organizace, které plní veřejné úkoly. Lze tedy jasně vysledovat kontinuitu plnění určitého druhu veřejné služby, resp. v dnešní dikci: „poskytování veřejných kulturních služeb“. Rovněž patrný je předpoklad, že taková organizace není schopna existovat bez podpory veřejného sektoru. Příspěvkovým organizacím byl tak v komunistickém Československu poskytován příspěvek na provoz z rozpočtů tehdejších národních výborů (zemských, krajských a okresních).

V období nesvobody vystoupal počet příspěvkových organizací v oblasti kultury k dnes obtížně uvěřitelným číslům v řádu nižších tisíců. Tolik překvapivou informací to ovšem není, podíváme-li se na širší spektra činností, které byly pod tehdy takzvanou oficiální kulturu podřazeny a dokážeme-li se oprostit od dnešního chápání kultury jako nadstavby běžných potřeb, která je v určitých případech tou první zbytnou složkou života.

Státní příspěvkové organizace tak v prostředí předrevolučního Československa fungovaly, nicméně jejich provoz a zejména umělecké směřování byly v nemalé míře omezeny tehdejším společensko-politickým režimem.

2.3 Příspěvkové organizace po roce 1989

Se změnou politického režimu po roce 1989 sice přišlo uvolnění, hospodářské změny i opětovná svoboda nejen pro kulturní prostředí, státní příspěvkové organizace coby veřejné instituce nicméně existovat nepřestaly.

V roce 1990 byla přijata nová rozpočtová pravidla – zákon České národní rady ze dne 20. prosince 1990 o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky) – jednalo se o náhradu dříve odkazovaných právních norem, která měla v prostředí nově vznikajícího kapitalistického hospodářství zabezpečit řádný chod státu a s ním, pochopitelně, zajistit také kontinuitu dříve zřízených příspěvkových organizací.

Jakkoli lze nahlížet na samotný institut příspěvkové organizace jako na relikv plánovaného hospodářství a zásadní ingerence státu do veškerých možných odvětví veřejného života, potřeba veřejného ústavu, který by v intencích již dříve stanovených (tedy poskytování veřejné služby, kterou stát sám z určitého důvodu poskytovat nemůže, a zajištění stabilního financování organizace prostřednictvím pravidelného příspěvku na provoz) pochopitelně přetrvala i po změně režimu.

K podstatné změně došlo o deset let později, v roce 2000. Na základě tehdejší reformy soustavy místních samospráv došlo k rozdělení právní úpravy umožňující zřizovat nové příspěvkové organizace. Bylo vyhodnoceno, do značné míry krátkozrace, jak ostatně ukáže další vývoj popisované problematiky, že důvody státu ke zřízení zcela nových příspěvkových organizací (bez ohledu na oblast jejich působení) byly již vyčerpány. Z pochopitelných důvodů nicméně tato pravomoc nemohla být odejmuta tehdy nově vznikající soustavě územně samosprávných celků (dále také jen „ÚSC“).

Takzvaná velká rozpočtová pravidla – Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů – tedy již nově neumožnila zřízení státní příspěvkové organizace, zatímco tzv. malá rozpočtová pravidla - zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, i nadále umožňovala krajům a obcím zřízení nových příspěvkových organizací kraje/obce na základě ustanovení § 23 odst. 1, písm. b):

(1) Územní samosprávný celek může ve své pravomoci k plnění svých úkolů, zejména k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností

a) ...

b) zřizovat příspěvkové organizace jako právnické osoby, které zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk, složky státu ztratily možnost zřizovat PO v kontextu zastaralosti tohoto „komunistického“ a pro potřeby státu vyčpělého typu zřízení.

Již poměrně záhy se ovšem ukázalo, že minimálně v oblasti poskytování veřejných kulturních služeb potřeba státu zřizovat nové příspěvkové organizace i nadále přetrvává. Zmíněnou úpravou z roku 2000 bylo předznamenáno riziko, že bez relevantní právní úpravy bude další fungování státních příspěvkových organizací v oblasti kultury přinejmenším ohroženo, ne-li úplně znemožněno.

Již v roce 2006, pouhých šest let po shora nastíněné reformě, byl i ze zmíněného důvodu přijat Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů, který opětovně umožnil (a do dnešních dnů umožňuje) zřízení příspěvkové organizace jako instituce poskytující veřejné služby, které stát sám o sobě nedokáže poskytnout (tentokrát výhradně v oblasti kultury, nejedná se, jak ostatně už samotný název předpisu naznačuje, o obecnou úpravu).

2.3 Příspěvkové organizace Ministerstva kultury v současnosti

Státní příspěvkové organizace jsou právnické osoby zřizované organizačními složkami státu. Kulturní PO státu tak zřizuje Ministerstvo kultury, které zároveň dohlíží na jejich činnost, hospodaření s financemi i svěřeným majetkem. O tom více viz kapitola o právní úpravě.

Dle informací z výroční zprávy za rok 2020 v současnosti MK zřizuje 29 příspěvkových organizací, příspěvky na jejich provoz tvoří cca 31,5 % z celkových výdajů ministerstva⁹.

---

⁹ Příloha k výroční zprávě Ministerstva kultury za rok 2020

Většinu z příspěvkových organizací MKČR tvoří sbírkotvorné a paměťové instituce (muzea, galerie, knihovny), dále jde o instituce profesionálního umění či národní ústavy (Národní památkový ústav, Národní ústav lidové kultury). Pro úplnost níže přikládám soupis všech příspěvkových organizací MKČR společně s výdaji zřizovatele na jejich provoz.¹⁰

Tabulka č. 1. – zdroj: Výroční zpráva Ministerstva kultury za rok 2020

Hudba a divadlo (profesionální umění)	
Česká filharmonie	284 236 140 Kč
Institut umění – Divadelní ústav	81 306 130 Kč
Národní divadlo	1 735 607 030 Kč
Pražský filharmonický sbor	65 774 020 Kč
Muzea, památníky, galerie	
Husitské muzeum v Táboře	52 658 240 Kč
Moravské zemské muzeum	228 250 720 Kč
Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě	23 253 610 Kč
Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi	19 689 630 Kč
Muzeum romské kultury v Brně	37 364 220 Kč
Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou	61 420 090 Kč
Muzeum umění Olomouc	67 731 620 Kč
Národní muzeum	769 013 730 Kč
Národním muzeum v přírodě	146 154 380 Kč
Národní technické muzeum	184 470 330 Kč
Památník Lidice	107 394 690 Kč
Památník národního písemnictví	174 829 610 Kč
Památník Terežín	107 394 690 Kč
Slezské zemské muzeum	114 472 820 Kč
Technické muzeum v Brně	136 375 110 Kč
Uměleckoprůmyslové museum v Praze	104 258 110 Kč
Moravská galerie v Brně	219 014 260 Kč
Národní galerie v Praze	450 513 620 Kč

¹⁰ Výroční zpráva Ministerstva kultury za rok 2020

Knihovny	
Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana	30 832 210 Kč
Moravská zemská knihovna v Brně	204 873 700 Kč
Národní knihovna ČR	698 421 400 Kč
Památky/památková péče	
Národní památkový ústav	2 153 912 030 Kč
Ostatní	
Národní filmový archiv	101 306 990 Kč
Národní informační a poradenské středisko pro kulturu	46 185 460 Kč
Národní ústav lidové kultury	82 831 850 Kč

Právě příspěvek na provoz od zřizovatele tvoří největší položku z příjmů organizací. Tímto příspěvkem musí zřizovatel financovat činnost PO, pokud její výnosy mimo tento příspěvek nepokrývají její náklady. Další příjmové položky může tvořit vlastní zisk z hlavní a vedlejší/jiné činnosti, dále pak i například peněžitě dary od fyzických a právnických osob (dle § 53 zákona a rozpočtových pravidlech č. 218/2000 Sb.).

3. Stávající právní úprava

V této kapitole podrobněji popíši, na základě jakých právních předpisů fungují státní příspěvkové organizace. Právě v některých případech nepřehledná a nekomplexní legislativa je z velké části původním zdrojem společenských diskusí a dohadů, které kolem problematiky transformace státních příspěvkových organizací probíhají.

3.1 Zřízení

Jak bylo naznačeno již výše v textu, státní příspěvkové organizace v kulturní sféře jsou v současnosti zřizovány Ministerstvem kultury na základě § 3 zákona č. 203/2006 Sb., jenž Ministerstvu kultury po šesti letech opět umožnil zřizovat příspěvkové organizace k „zajištění poskytování veřejných kulturních služeb“.

U tohoto pojmu bychom se měli na chvíli zastavit.

Definice veřejných kulturních služeb, které jsou příspěvkovou organizací poskytovány, se objevuje vůbec poprvé. Mimo jiné z ní vyplývá, že možnost zřízení nové organizace je omezena na ty právě tento druh služeb poskytujících. Důvodová zpráva k odkazovanému zákonu uvádí:

„Vymezují se veřejné kulturní služby jednak tak, že se zakládají nové veřejné kulturní služby v oblasti umělecké tvorby a umění a jednak se současně vytváří obecná kategorie veřejných kulturních služeb, zahrnující již existující a zvláštními právními předpisy blíže upravené veřejné kulturní služby. Za veřejnou kulturní službu se považuje pouze taková umělecká tvorba (např. divadelní, symfonická, výtvarná, literární činnost aj.) a taková péče o kulturní dědictví (sbírková činnost, ochrana, obnova), jejichž výsledky, popř. proces tvorby či péče o kulturní dědictví, jsou zpřístupněny veřejnosti.“

Další ustanovení zákona č. 203/2006 Sb. již blíže upravují vznik (zřízení) nové příspěvkové organizace. Do značné míry jsou přejaty nástroje a postupy úpravy z roku 1990, tedy zákona České národní rady č. 576/1990 Sb., kterému jsme věnovali pozornost v předchozí kapitole.

Jednotlivé části tohoto zákona budu níže názorně ilustrovat na příkladech konkrétních příspěvkových organizací.

Paragraf 3 vymezuje zřizování PO v následujícím znění:

§ 3

(1) Ministerstvo (kultury - legislativní zkratka zavedená v § 1) může pro potřeby podpory kultury a k zajištění poskytování veřejných kulturních služeb zřídit státní příspěvkovou organizaci. Za obdobných podmínek může ministerstvo rozhodnout též o rozdělení, sloučení, případně splynutí dosavadních státních příspěvkových organizací, anebo o jejich zrušení. Ministerstvo rozhoduje rovněž o změnách v údajích uvedených ve zřizovací listině.

(2) Zřizovací listina musí obsahovat zejména

- a) označení zřizovatele státní příspěvkové organizace,
  - b) název, sídlo a identifikační číslo osoby (dále jen „identifikační číslo“) státní příspěvkové organizace; název musí vylučovat možnost záměny s názvy jiných státních příspěvkových organizací,
  - c) den, měsíc a rok vzniku státní příspěvkové organizace,
  - d) určení doby, na kterou se státní příspěvková organizace zřizuje, popřípadě údaj, že se zřizuje na dobu neurčitou,
  - e) vymezení účelu, pro který se státní příspěvková organizace zřizuje, a tomu odpovídajícího předmětu hlavní činnosti,
  - f) vymezení majetku, který ministerstvo svěřuje státní příspěvkové organizaci při jejím zřízení,
  - g) označení statutárního orgánu a vymezení základní organizační struktury státní příspěvkové organizace,
  - h) datum vydání zřizovací listiny;
- nastanou-li změny v uvedených údajích, vydá ministerstvo dodatek ke zřizovací listině.

(3) Ke vzniku státní příspěvkové organizace, k jejímu rozdělení nebo ke splynutí či sloučení státních příspěvkových organizací dochází dnem stanoveným ve zřizovací listině nebo jejím dodatku.

Naopak případnému zrušení/zániku příspěvkové organizace je věnován čtvrtý odstavec:

(4) Jestliže byla zrušena státní příspěvková organizace, ministerstvo zruší i její zřizovací listinu. Státní příspěvková organizace zaniká dnem, kdy byla zrušena její zřizovací listina.

3.1.1. Zřizovací listina

Pro zřizování příspěvkových organizací je v souvislosti se zákonem č. 203/2006 Sb. zásadní především druhý odstavec paragrafu 3 - jednotlivé body, které musí obsahovat zřizovací listina PO. Zřizovací listina (statut) je povinným a plně závazným dokumentem každé PO.

Mimo body stanovené zákonem mohou zřizovací listiny obsahovat i preambuli, která bývá obecným vymezením smyslu existence konkrétní PO, jejího ideového směřování a poslání.

Jedním příkladem za všechny budiž preambule zřizovací listiny Národního divadla, jež obsahuje následující:

„Národní divadlo je reprezentativní scéna České republiky. Je jedním ze symbolů národní identity a součástí evropského kulturního prostoru. Je nositelem národního kulturního dědictví a zároveň prostorem pro svobodnou uměleckou tvorbu. Je živým uměleckým organismem, který chápe tradici jako úkol ke stále novému řešení a jako úsilí o nejvyšší uměleckou kvalitu.“

Nyní k jednotlivým bodům, které musí zřizovací listina příspěvkových organizací zřizovaných MK na základě výše uvedeného Zákona o některých druzích podpory kultury a o změně některých souvisejících zákonů.

Písmeno a) nařizuje označovat ve zřizovací listině zřizovatele státní příspěvkové organizace, kterým je v případě tohoto zákona vždy Ministerstvo kultury. I ve zřizovací listině nicméně tato informace musí být explicitně vyjádřena.

Kromě označení zřizovatele PO, standardních identifikačních údajů organizace, data vzniku a vymezení doby, na kterou je PO zřízena, jsou v odstavci č. 2 pro fungování příspěvkové organizace podstatné zejména písmena e-g.

Na základě písmena e) by měl zřizovatel skrze definici účelu a hlavní činnosti jasně stanovit důvod, pro který jsou organizace zřizované, zavazovat je k vykonávání služby a činnosti, za jejichž účelem byla PO primárně zřízena.

Písmeno f) definuje povinnost vymežit ve zřizovací listině majetek, který ministerstvo příspěvkové organizaci svěruje při jejím zřízení. Na základě současné právní úpravy není příspěvkovým organizacím umožněno vlastnit majetek a nakládat s ním dle svého.¹¹ Všechny movitý i nemovitý majetek, kterým PO disponují, je ve vlastnictví zřizovatele – státu – a jednotlivé organizace ho pouze využívají ke své činnosti definované zřizovací listinou.

Statutární orgány PO a organizační struktura je popsána ve zřizovací listině na základě písmena g). Bylo by ovšem zavádějící představit si, že existuje jakákoliv volnost ke zřízení vnitřních kontrolních orgánů PO - tedy například správní či dozorčí rady. Tyto orgány v příspěvkové organizaci zřizovány nejsou, dohled nad fungováním organizace na základě současných platných předpisů přísluší zřizovateli, resp. specializovaným státním orgánům například finanční správy či Nejvyššího kontrolního úřadu.

Pokud se jakékoliv údaje uvedené ve zřizovací listině změní, ministerstvo musí na základě zákona vydat dodatek k původní zřizovací listině.

---

¹¹ Majetkové hospodaření PO se řídí Zákonem o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, č. 219/2000 Sb.

3.2. Hlavní činnost příspěvkových organizací

Hlavní činnosti příspěvkových organizací shrnuje primární důvody, pro které byla PO státem zřízena. Právě tyto činnosti jsou jednou z nejdůležitějších součástí zřizovací listiny, viz výše. Obsah hlavních činností se přirozeně odvíjí od zaměření jednotlivých PO – jiné hlavní činnosti vymezují fungování organizací paměťových či sbírkotvorných a jiné organizací věnujících se provozování živého umění.

Kromě prvotního záměru zřízení mohou hlavní činnosti souviset i s majetkem, který je zřizovatelem organizaci svěřen – jedná-li se například o nemovitý majetek s historickou hodnotou a danou funkcí, který lze považovat za hmotné kulturní dědictvím státu. To se týká kupříkladu České filharmonie, které je svěřena mimo jiné i správa Rudolfiny, jak bude popsáno dále v textu.

V případě sbírkotvorných institucí mezi hlavní činnosti patří zejména vykonávat veřejnou kulturní službu související se shromažďováním, ochranou a evidencí předmětů muzejní povahy. Díky zmíněnému je následně možné zpřístupňovat utvořené sbírky široké veřejnosti či vykonávat edukační činnost, čímž je naplněna funkce poskytování kulturní služby veřejnosti.

Mezi hlavní činnosti Národní galerie v Praze však například patří i poskytování odborné pomoci vlastníkům sbírek muzejní povahy či plnění činnosti podle zákona č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků.

Instituce věnující se živému umění pak mívají hlavní činnost definovanou zejména veřejným prováděním uměleckých děl hudebních, hudebně-dramatických či literárních, případně pořádáním doprovodných odborných akcí aj. I v tomto případě je v naprosté většině případů rovněž vymezen i vzdělávací a výchovný aspekt činnosti těchto organizací.

Konkrétně ve zřizovací listině Národního divadla je ve vztahu k tomuto bodu zákona organizaci na prvních místech uloženo tvořit divadelní představení, vykonávat kulturní, výchovnou a vzdělávací činnost či například pořizovat a následně rozšiřovat zvukové a zvukové obrazové záznamy své umělecké činnosti.

Česká filharmonie má pak na základě své zřizovací listiny k naplnění svého poslání provozovat orchestr, který má interpretovat českou i zahraniční hudbu jak v České republice, tak v zahraničí. Dále má za úkol provozovat galerii výtvarného umění

Galerie Rudolfinum či zajišťovat prohlídky historické budovy Rudolfiny pro veřejnost. Právě na případě České filharmonie je dobře patrné, jakým způsobem stát skrze zřizovací listinu může zajistit, aby organizace pečovala a zpřístupňovala i nemovitý majetek, který je jí zřizovatelem svěřen k užívání.

3.3 Vedlejší činnost příspěvkových organizací

Mezi vedlejší (či také doplňkové/hospodářské) činnosti v tom nejjednodušším opisu patří všechny činnosti, které nejsou ve zřizovací listině vymezené jakožto činnosti hlavní. Tyto doplňkové činnosti by v žádném případě neměly být vykonávány na úkor činností hlavních a jsou sledovány odděleně od činností hlavních. Zisk vytvořený vedlejší činností tvoří společně s výsledkem hospodaření z hlavní činnosti celkový hospodářský výsledek příspěvkové organizace.¹² Právě vedlejší činností mají tak příspěvkové organizace možnost dosáhnout zlepšeného hospodářského výsledku.

Vedlejší činnost by mimo jiné měla zvyšovat hospodárnost příspěvkové organizace využitím volných kapacit – například majetkových. Proto sem patří například pronájem majetku, který je PO svěřen, prodej reklamních materiálů či redistribuce služeb, které jsou kapacitně součástí běžného provozu organizace. To pochopitelně může značně zvýhodňovat velké příspěvkové organizace, jimž je svěřen rozmanitý majetek (parkoviště, restaurační prostory apod.) Na straně druhé je nicméně vedlejší činnost reálně pro organizaci vždy přidanou administrativní a obecně provozní zátěží. Stejně tak může být negativem vykonávání doplňkové činnosti vyšší pravděpodobnost nutnosti výdajů na materiální obnovu prostor či vybavení užívaných pro vykonávání těchto činností.

Česká filharmonie má ve své zřizovací listině uvedené čtyři „jiné činnosti“, jejichž předmětem je:

- a) hostinská činnost,*
- b) provádění oprav hudebních nástrojů,*
- c) prodej materiálů a předmětů propagujících její činnost,*
- d) reklamní činnosti.*

---

¹² Č. 218/2000 Sb. – zákon o rozpočtových pravidlech - § 55

V případě Národního divadla lze ve statutu nalézt následující činnosti:

- a) reklamní činnosti*
- b) prodej materiálů a předmětů propagujících jeho činnost*
- c) provozování parkoviště,*
- d) provozování silniční motorové dopravy nákladní a spedičních služeb v tuzemsku i v zahraničí,*
- e) poskytování služeb pro osobní hygienu a služeb souvisejících s péčí o osobní vzhled osob,*
- f) hostinská činnost,*
- g) výroba elektřiny,*
- h) výroba tepelné energie,*
- i) rozvod tepelné energie,*
- j) výroba a prodej výrobků všech profesí divadelní výroby a scénografie.*

Na základě vedlejších činností uvedených ve zřizovací listině Národního divadla by se mohlo zdát, že tato organizace má velký potenciál ve využití všech výše uvedených služeb. Nutno ale zároveň říci, že Národní divadlo je množstvím svých doplňkových činností spíše výjimkou. Reálně se nicméně jejich rentabilita vždy odvíjí od aktuálních volných kapacit s přihlédnutím k plnému provozu této robustní organizace, resp. výkonu činností hlavních. Dále zde pochopitelně velkou roli hraje motivace a organizačních schopnosti managementu organizace.

3.4. Hospodaření

Hospodaření příspěvkových organizací se řídí zejména dílem 2 zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech. Zde je mimo jiné popsáno, za jakých podmínek PO hospodaří s peněžními prostředky, z jakých zdrojů finance může získat či jakým způsobem se pracuje s příslušným hospodářským výsledkem.

Příspěvkové organizace přijímají finanční prostředky na svůj provoz na jedné straně ze státního rozpočtu, dále hospodaří s prostředky získanými svojí hlavní činností. První odstavec § 53 zákona o rozpočtových pravidlech pak jasně stanovuje, z jakých dalších zdrojů mohou příspěvkové organizace peněžní prostředky získávat a následně s nimi hospodařit. Jde o:

- a) *prostředky získané jinou (vedlejší) činností*
- b) *prostředky svých fondů*
- c) *peněžitě dary od právnických a fyzických osob*
- d) *peněžní prostředky poskytnuté ze zahraničí*
- e) *peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtů ÚSC a státních fondů (včetně prostředků, které České republice poskytla Evropská unie*

Zákon rovněž jasně stanoví, že hospodaření příspěvkových organizací se řídí jejím rozpočtem, který musí být sestaven jako vyrovnaný. Rozpočet jako takový pak musí zohledňovat pouze náklady a výnosy spojené s předměty hlavní činnosti organizace.

Pokud reálná výše výnosů a nákladů v průběhu rozpočtovaného roku neodpovídá rozpočtu a organizaci tak hrozí zhoršený hospodářský výsledek (hospodaření končící ztrátou), „*je příspěvková organizace povinna učinit opatření, která zajistí jeho vyrovnaní.*“¹³ I proto se PO nesmí zavazovat k výdajům, které nejsou kryty jejím rozpočtem, což by mohlo vést ke zhoršenému hospodářskému výsledku. Ve čtvrtém odstavci paragrafu 53 je doslovně uvedeno, že PO „*je povinna dbát, aby plnila určené úkoly nejhospodárnějším způsobem a dodržela stanovené finanční vztahy ke státnímu rozpočtu.*“

Finanční vztahy stanovené zřizovatelem pak definuje § 54. Patří sem následující:

- a) *příspěvek na provoz ze státního rozpočtu nebo odvod z provozu do státního rozpočtu,*
- b) *individuální a systémové dotace na financování dotačních investičních akcí,*
- c) *návratná finanční výpomoc,*
- d) *odvod z odpisů,*

---

¹³ BAKEŠ, Milan. Finanční právo 5. vydání, Praha: 2009. s. 139

e) dotace na úhradu výdajů, které jsou nebo mají být kryty z rozpočtu Evropské unie včetně stanoveného podílu státního rozpočtu na financování těchto výdajů,

f) dotace na úhradu výdajů podle mezinárodních smluv, na základě kterých jsou České republice svěřeny peněžní prostředky z finančních mechanismů včetně stanoveného podílu státního rozpočtu na financování těchto výdajů.

Nejvýznamnějším je pochopitelně příspěvek na provoz, který organizaci umožňuje fungovat dle projednaného rozpočtu. Neexistuje garance možnosti navýšení příspěvku na provoz, jelikož možnosti správce kapitoly (v případě PO v kultuře je správcem MK) poskytnout ze státního rozpočtu příspěvek vyšší mohou být omezeny. V takovém případě může mezi zřizovatelem a jím zřizovanou organizací dojít k jednáním o možnostech zvýšení jejich vlastních výnosů či o snížení nákladů na činnost.

Nelze zapomínat ani na druhý bod o individuálních a systémových dotacích, jelikož na jeho základě je možné například cíleně podporovat obměnu materiálně-technického zázemí organizace, případně finančně napomáhat konkrétním projektům či finančně pokrývat nové akvizice.

Návratná finanční pomoc je v zákoně ukotvena zejména pro případy, kdy má PO uhradit ztrátu z minulého období ziskem z období následujícího. V takovém případě je nemalá pravděpodobnost, že by organizace neměla dostatek peněžních prostředků na běžný provoz.

Uvedme ještě peněžní fondy, které PO může na základě Rozpočtových pravidel tvořit. Jedná se o rezervní fond, fond reprodukce majetku, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb. Do těchto fondů může organizace za podmínek stanovených zákonem rozdělovat zlepšený hospodářský výsledek.

3.5 Nakládání s majetkem

Nakládání kulturních organizací s majetkem je jedním z nejpodstatnějších aspektů spojených s provozem příspěvkových organizací, zároveň ale také jedním z nejkomplicovanějších, jelikož neexistuje pouze jediný platný předpis, který by nakládání s majetkem příspěvkových organizací, resp. majetkem organizačních složek státu, komplexně definoval.

Majetek, movitý i nemovitý, je přitom pro PO tím nejdůležitějším, co pomáhá plnit základní účel a předmět činnosti. Nakládání s majetkem je zpravidla spojeno téměř se všemi předměty hlavní činnosti uvedenými ve zřizovacích listinách jednotlivých PO.

Obecně mohou příspěvkové organizace disponovat na jedné straně majetkem dlouhodobým (movitý a nemovitý; tento majetek zpravidla nemění svoji podobu, není spotřebováván, ale s postupem času může dojít k jeho opotřebení) a na straně druhé krátkodobým majetkem (majetek, který v průběhu činnosti PO může měnit svoji podobu či může být zcela spotřebován).¹⁴

Jak bylo zmíněno i dříve, příspěvkové organizace nejsou vlastníky majetku, jejich úkolem je účelně a hospodárně využívat majetek, který jim zřizovatel svěřil. Způsob hospodaření s majetkem i jeho přesné vymezení bývá nedílnou součástí zřizovací listiny či jejich příloh. Všechny majetek, který příspěvková organizace nabývá „do péče“ by měl bez výjimek sloužit k plnění jí vymezených činností.

I v případě, kdy příspěvková organizace majetek v rámci své činnosti nabývá, automaticky tento majetek přechází na zřizovatele příspěvkové organizace.

Naopak prodej majetku státu (tím pádem i Ministerstva kultury, jakožto organizační složky státu) přichází v úvahu pouze tehdy, je-li jednoznačně prohlášen za nepotřebný.¹⁵ Jedinou výjimku z tohoto obecně platného pravidla představuje specifický a zcela minimálně využívaný institut vládou schvalované výjimky z trvalé nepotřebnosti podle § 21 odst. 2 zákona č.219/2000 Sb., o majetku státu.

---

¹⁴ BOUKAL, Petr, VÁVROVÁ, Hana. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2007.

¹⁵ Tento postup přímo vychází ze zákona č. 219/2000 Sb. – Základní povinnosti při hospodaření s majetkem - § 14, odst. 7.

Poněkud paradoxně však platí, že i s přihlédnutím k tomu, že příspěvkové organizace majetek svého zřizovatele pouze spravují, zákon o daních z příjmu (č. 586/1992 Sb.) určuje majetku PO v rámci účetnictví totožné postavení jako v případě, kdy by PO majetek samy vlastnily.

Ve věci nakládání příspěvkových organizací s majetkem je tak zjevně ve zvýhodněné pozici zřizovatel, který sice svůj majetek organizaci svěří, ale podmiňuje toto svěření hospodárnou péčí o takový majetek.

3.6 Vliv zřizovatele na chod příspěvkové organizace

Vlivem zřizovatele na chod PO se v tomto případě rozumí zejména možnost zřizovatele ovlivňovat fungování organizace – jmenování a odvolávání statutárního orgánu, rozhodování o nakládání s financemi a spravovaným majetkem či zadávání předem blíže nespecifikovaných úkolů zřizovaným organizacím.

Ve stávající právní úpravě neexistuje žádný předpis, který by přímo upravoval podmínky jmenování a odvolání statutárního orgánu příspěvkových organizací zřizovaných Ministerstvem kultury. V současné době se tak tyto procesy řídí Zákoníkem práce (č. 262/2006 Sb.), konkrétně paragrafem 33, který upravuje podmínky pracovního poměru jako takového. Ve většině případů stojí v čele příspěvkových organizací MK ředitel – pro tyto případy neexistuje zvláštní předpis, tím pádem ze zákona přímo vyplývá, že jmenování na vedoucí pracovní místo provede u vedoucího příspěvkové organizace její zřizovatel (§ 33, 4/e).

Podstatným dokumentem jednoznačně souvisejícím s vlivem zřizovatele na chod příspěvkové organizace je příkaz ministra kultury (toho času Daniel Herman) č. 31/2015, kterým se „vydává směrnice upravující výkon zřizovatelských funkcí Ministerstva kultury vůči zřizovaným státním příspěvkovým organizacím“.

Zde je kupříkladu v článku 2 jednoznačně stanovena příslušnost PO k jednotlivým odborům MK dle jejich působnosti. Na základě tohoto vymezení jsou v článku následujícím popsány kompetence, které ten který věcný odbor v rámci výkonu zřizovatelské funkce vykonává (zpracování návrhu zřizovací listiny, schvalování návrhů na předání nepotřebného majetku MK příspěvkovým organizacím ve své působnosti, úpravy rozpočtu PO ad.)

Dále dle tohoto příkazu může věcný odbor stanovovat PO úkoly vyplývající z předmětu její činnosti, jak bylo zmíněno v úvodu této podkapitoly, což zřizovateli vůči organizaci dává do rukou poměrně praktický a nevyzpytatelný nástroj. Následně věcné odbory na základě jednotlivých bodů tohoto ministerského příkazu vyhodnocují plnění všech schválených úkolů, v případě nesplnění úkolu předkládají náměstkovi pro řízení sekce návrh vytýkácího dopisu.

Další částí příkazu ministra kultury č. 31/2015, jež stojí za zvýšenou pozornost, je článek 7, který se věnuje výběru, jmenování a odvolání statutárních orgánů příspěvkových organizací. Ten nepřímo navazuje na shora uvedený § 33 Zákoníku práce, který definuje jmenování na vedoucí pracovní místo příspěvkových organizací. Dle čl. 7 označení statutárního orgánu PO určuje MK, věcný odbor pak dle potřeby a povahy věci organizuje výběrová řízení na místa ředitele organizace.

Stejně tak je právě zde uvedeno, že ředitele organizace jmenuje a odvolává ministr kultury, přičemž podklady zpracovává a předkládá věcný výbor. Stanovení platu ředitele navrhuje rovněž věcný odbor, schvaluje jej v první instanci náměstek pro řízení sekce ekonomické a provozní a následně je tento návrh předmětem schvalování ministra kultury.

V souvislosti s vlivem zřizovatele na chod příspěvkových organizací by se dalo zmínit několik kulturně-společenských kauz z posledních let, které zpravidla v důsledku jednání zřizovatele příspěvkových organizací vedly k situacím, které pouze prohlubují pochyby o transparentním fungování příspěvkových organizací na základě stávající legislativy.

Jako příklad uveďme mimořádně kontroverzní kroky bývalého ministra kultury Antonína Staňka, který na základě zástupných důvodů odvolal (duben 2019) ředitele Muzea umění Olomouc Michala Zatloukala, veden s největší pravděpodobností osobní antipatií z dob působení v olomoucké komunální politice. Samotné důvody odvolání popřelo i Ministerstvo kultury.

Rovněž odvolání Jiřího Fajta z čela Národní galerie v Praze nebylo tehdejším vedením ministerstva dostatečně odůvodněno a dodnes polarizuje odbornou veřejnost (rovněž duben 2019).

Nutno říci, že tyto dva kroky vedly v zásadě k ukončení ministerského působení a do značné míry i politické kariéry Antonína Staňka, takže by se dalo říci, že nakonec

samoregulační schopnost systému zafungovala. Nicméně z hlediska právního – nikoli odborného, politického či lidského - samotné odvolání proběhlo naprosto v souladu s platnou první úpravou.

Ani Staňkův nástupce v pozici ministra kultury Lubomír Zaorálek se nevyvaroval určitého selhání, když naprosto v rozporu s principy svobodného bádání a přes protesty kulturní obce donutil k rezignaci ředitelku Památníku Lidice Martinu Lehmannovou. Paradoxní na celé situaci bylo, že v době své vynucené rezignace byla Lehmannová předsedkyní České výboru ICOM, mezinárodní organizace sdružující muzejní odborníky a instituce celého světa, která mimo jiné svobodné bádání v rámci muzejního prostředí bez politických vlivů prosazuje jako jeden ze svých primárních cílů.

V oblasti současného živého umění snad není aktuálnějšího a palčivějšího příkladu politického vlivu na chod příspěvkových organizací než jmenování a rovněž prodloužení funkčního období bez výběrového řízení v případě Jana Buriana, generálního ředitele Národního divadla. Setrvalý boj zástupců odborů o alespoň nějakou míru „normalizace“ poměrů v Národním divadle se nesetkává s pochopením u vedení organizace, ale ani v rámci jednání tripartity na Ministerstvu kultury.

Představitelé ministerstva tak nejenže marginalizují problémy instituce, ale především marginalizují samotné umělecké a odborné zaměstnance divadla, přestože vznik dlouholetých problémů lze jednoznačně přičíst na vrub právě Ministerstvu kultury. Důsledkem zmíněného je pak v jistých aspektech profesionálně nevyhovující prostředí pro fungování naší první scény, což bohužel vede i k již déle trvajícím problémům se samotným uměleckým provozem divadla.

3.7 Zvláštní případy zřízení kulturních organizací

Naprostá většina všech dříve zmíněných příspěvkových organizací byla přímo zřízena Ministerstvem kultury. Co se týče zřízení jako takového, nachází se mezi těmito organizacemi dvě již dříve zmíněné výjimky – organizace, které byly zřízeny na základě zvláštního právního předpisu.

Jde o Českou filharmonii, která byla zřízena 20. listopadu 1945 dekretem presidenta republiky o státním orchestru Česká filharmonie, č. 129/1945 Sb. Druhou výjimkou je pak Národní galerie v Praze, která byla zřízena 11. května 1949 Zákonem o Národní galerii v Praze, č. 148/1949 Sb.

Dále v České republice existuje několik institucí, které naplňují obdobné poslání jako dříve zmiňované příspěvkové organizace MK, resp. poskytují službu odpovídající definici veřejné kulturní služby, nicméně jejich zřízení je odlišné. Jde o právnické osoby v gesci jiného zřizovatele či dokonce o jiný typ právnické osoby.

Jde příklad uveďme Poštovní muzeum, Národní zemědělské muzeum, Židovské muzeum v Praze či Vojenský historický ústav Praha.

Zřizovatelem Poštovního muzea je Česká pošta, státní podnik založený Ministerstvem vnitra České republiky.

Národní zemědělské muzeum je od roku 2006 příspěvkovou organizací Ministerstva zemědělství, na které v tomto roce přešla zřizovatelská funkce z MKČR.

Židovské muzeum v Praze je zájmových sdružením právnických osob. Nejvyšší orgánem je zde pětičlenná správní rada. Přičemž dva členy jmenuje Federace židovských obcí v Praze, Židovská obec v Praze rovněž dva členy a MKČR jmenuje zbývajícího jednoho člena správní rady.

Vojenský historický ústav je muzejním, vědeckovýzkumným a knihovním zařízením v gesci Ministerstva obrany České republiky.

Právě tyto organizace, ač pouze okrajově zmíněné, a druh jejich zřízení by rovněž mohly představovat svého druhu věcnou inspiraci pro státní orgány v tom smyslu, že cest, jak se postavit k reformování některých kulturních organizací, je ve skutečnosti více.

4. Návrhy na transformaci

4.1 Porevoluční směřování transformace kultury

Jak bylo zmíněno již v samém úvodu této práce, intenzivnější diskuse o potřebě transformace kulturního prostředí jako celku, ale i jednotlivých typů zřízení a jejich ukotvení v moderním zákoně, se započala v kulturní obci vést po roce 1989. Zmíněná potřeba vcelku přirozeně vycházela z nutnosti jasně vymezit směřování kulturní politiky nového státu. Za působení porevolučních ministrů kultury vzniklo několik dílčích koncepcí, které navrhovaly možné změny, z velké části inspirované státy západní Evropy.

V té době se ještě nejednalo o jasné transformační plány s popisem jednotlivých kroků, jak koncepce implementovat, stejně tak zatím v 90. letech 20. století nelze najít žádné výraznější pokusy o přijetí legislativy týkající se transformace právnických osob vykonávajících veřejnou kulturní službu. Jednalo se spíše o ideál směřování státní kultury na základě širší společenské poptávky.

K jednomu z prvních komplexnějších materiálů, které vznikly v průběhu 90. let v rámci porevoluční transformace v oblasti kultury, patří Usnesení vlády České republiky č. 259 z roku 1992, jenž bylo schváleno vládou v návaznosti na Prohlášení vlády ČR k rozvoji kulturních aktivit občanů a k zajištění kulturních služeb.

Toto usnesení zdůrazňuje nutnost působení zastupitelských orgánů měst a obcí ve věci dalšího rozvoje zájmových kulturních aktivit občanů, přičemž orgány státní správy by měly zastupitelstvům poskytovat pouze potřebnou pomoc.

Dále v tomto usnesení vláda ukládá ministru kultury *„přeměnu systému státních kulturních institucí v pluralitní systém efektivních kulturních služeb financovaných vedle příspěvků z rozpočtu České republiky rovněž z alternativních zdrojů a plateb obyvatelstva.“*¹⁶ Dosavadní snaha o vícezdrojové financování kulturních organizací je tak patrná od počátku porevoluční historie našeho státu.

---

¹⁶ Usnesení vlády České republiky ze dne 8. dubna 1992 č. 259 ke zprávě k „Prohlášení vlády České republiky o kulturních službách“

Dalším materiálem, který ve vztahu k transformaci PO stojí za zmínku, je koncepce nazvaná „*Kultura a stát ve svobodné společnosti*“ vydaná Ministerstvem kultury v roce 1991 za působení Milana Uhdeho v pozici ministra kultury.¹⁷ Tato koncepce definuje především úlohu státu ve změněných podmínkách po listopadu 1989, a to v následujících oblastech:

a) *tvorba nových kulturních hodnot*

a1) *stát jako ručitel kulturních práv (právní a institucionální garance svobody tvorby a kulturní participace)*

a2) *stát jako podporovatel tvůrčích činů (pluralitní podpůrný systém – státní fondy, nadace, nestátní fondy, města, apod.)*

b) *ochrana kulturního dědictví – tvorba vhodných legislativních podmínek za účelem pluralitních zdrojů financování, vedoucí k co nejefektivnějšímu hospodaření*

c) *sdělovací prostředky – nutnost transformace Českého rozhlasu a televize do podoby právnických osob na státu nezávislých, vznik Rady pro rozhlas a televizi, rozběh těchto soukromých konkurenčních institucí.*

c) *kulturní služby – decentralizace jejich financování a řízení*

d) *výchova*

e) *církev*

f) *kulturní komunity*

g) *zahraniční kulturní styky.*

V posledních čtyřech jmenovaných oblastech koncepce nepopírá pokračující úlohu státu, je zde však patrná snaha o zvýšení samosprávných a odborných prvků; tj. např. obec podporující kulturní aktivity je až zpětně podporovaná státem.

Asi nejucelenější a dodnes nejčastěji vzpomínanou koncepcí je pak tzv. *Bílá kniha*, kterou předložil Pavel Tigrid¹⁸ při svém odchodu z pozice ministra kultury v roce 1996. V této studii je zdůrazňováno zejména fungování vztahů mezi kulturou a státem v jiných evropských zemích s doporučením, čím se lze inspirovat a co se naopak ukázalo být nefunkčním modelem. To vše je pochopitelně vztahováno na politicko-kulturní prostředí České republiky. Nutno říct, že až doposud nebyly všechny body tohoto materiálu naplněny.

---

¹⁷ Ve funkci ministra kultury 29. června – 25. června 1992

¹⁸ Ve funkci ministra kultury 19. ledna – 4. července 1996

- 1) *Výše dotací ze státního rozpočtu na kulturu by se v ČR měla pohybovat kolem 1 %.*
- 2) *Základní orientace kulturní politiky by měla směřovat k liberálnímu, případně smíšenému typu (vzorem zde může být Švédsko, Velká Británie, Dánsko nebo Maďarsko). Liberální kulturní politika dává přednost nepřímým formám státní podpory, zejména prostřednictvím takzvaných uměleckých rad založených na principu odstupu státu od kultury a umění.*
- 3) *Prioritou kulturní politiky by měly být i nadále památková péče, národní kulturní instituce (ale omezit jejich dnešní počet), knihovny, při zachování kulturní identity, decentralizace a podpory místních iniciativ.*
- 4) *Zaměření kulturní politiky by mělo být „převážně doporučující“, které se opírá o realizaci jednotlivých programů.*
- 5) *Z typů vlády ve vztahu ke kultuře by byla nejvhodnější tržně se chovající vláda, která uznává schopnost trhu spolurozhodovat o produkci a poskytování kulturních statků, tedy vláda jako regulátor, čímž se zároveň čelí projevům případného tržního selhání v této oblasti. Tak je tomu např. v Maďarsku, Polsku, ve Finsku, Velké Británii či v Nizozemsku.*
- 6) *V rámci typů centrálních institucí státu odpovědných za realizaci kulturní politiky se doporučuje prostudovat systém britský, v němž existuje odnedávna ministerstvo pro kulturní dědictví, a pak několik „uměleckých rad“ (Art Councils).*
- 7) *Způsob realizace kulturní politiky by měl probíhat dle vzoru Velké Británie, Dánska, Švédska, Švýcarska a Rakouska, kde se osvědčil decentralizovaný způsob realizace kulturní politiky, spočívající v přenesení kompetencí na samosprávné články jinak unitárního státu.*
- 8) *Z typů vnitřního uspořádání ministerstva či jiného úřadu bude nejvýhodnější oborové uspořádání ministerstva či jiných úřadů.*
- 9) *Ze způsobů financování je nejlépe vyhovující smíšený způsob financování, tedy částečně teritoriální a z části prostřednictvím nestátních organizací. Upozorňuje se na to, že podíl sponzorství na podpoře kultury je v evropských zemích vesměs nízký, činí 1 - 4 %.*
- 10) *Z typů vztahů vlády (a státu) vůči kultuře a umění se podle vzoru Velké Británie doporučuje tzv. úloha patrona, kdy stát rozhoduje o tom, jaký objem veřejných prostředků bude poskytnut v oblasti kultury, ale už nerozhoduje o tom, komu, kterým institucím budou tyto prostředky poskytnuty a podle jakých kritérií. O tom rozhodují již výše zmíněné umělecké rady, které jsou řízeny výbory nebo správními radami, jejich členové jsou sice jmenováni vládou, ale rozhodují nezávisle o přidělení dotací (grantů) na základě doporučení profesionálních umělců a jejich odborného zhodnocení kulturních projektů, žádajících o veřejnou podporu.*

První bod *Bílé knihy* je opakovaně diskutovaným a v programových prohlášeních vlád oblíbeným prvkem. Ministerstvu kultury by na základě těchto prohlášení měl připadnout 1% podíl celkových výdajů státního rozpočtu, čehož se však doposud nepodařilo dosáhnout. Stejný záměr zmiňuje i současný ministr kultury Martin Baxa¹⁹, v programovém prohlášení současné vlády je uvedeno, že „*Rozpočet Ministerstva kultury (bez náhrad církvím a náboženským společnostem) budeme v tomto volebním období směřovat k 1 % státního rozpočtu.*“ Tento bod *Bílé knihy* tak zůstává stále aktuálním, nicméně doposud nenaplněným.

Hned několik bodů Tigridovy *Bílé knihy* se nepřímo vyjadřuje k potřebě nezávislého fungování kulturních organizací. Dle Tigrida by kulturní politika měla směřovat k „*liberálnímu, případně smíšenému typu*“, jako je tomu například ve Švédsku, Dánsku a Velké Británii. Důraz je zde kladen na nepřímou podporu ze strany státu, což by napomohlo větší nezávislosti na zřizovateli, zároveň by ale organizacím zůstala jistota finanční podpory. Rovněž je zde doporučeno zřídit „umělecké rady“, které by fungovaly jakožto prostředník mezi státními orgány a organizacemi, které od státu přijímají finanční podporu na svůj provoz.

V neposlední řadě je v Tigridově *Bílé knize* zmiňována neuspokojivá situace podílu sponzoringu na podpoře kulturních organizací. V této souvislosti doposud nedošlo k výraznému zlepšení situace, vzhledem k tomu, že státní příspěvkové organizace se na jedné straně ve velké míře spoléhají na příspěvek na provoz od svého zřizovatele, na straně druhé zatím platná legislativní úprava příliš nemotivuje případné sponzory kultury z řad fyzických ani právnických osob (daňové zvýhodnění, asignace aj.) Zde je skutečně stále ještě prostor pro čerpání inspirace například od našich západních sousedů.

---

¹⁹ Rozhovor s ministrem kultury Martinem Baxou o financování české kultury z prosince 2021. Dostupný z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kultura-cesko-mozny-ministr-martin-baxa-vlada-petra-fialy-dvacet-minut_2112040010_aur

4.2 Státní kulturní politika

Myšlenky uvedené v první části této kapitoly se postupem času začaly objevovat v již závazných dokumentech vlády. Požadavky na transformaci se tak po roce 2000 staly součástí *Státních kulturních politik*, programových prohlášení vlády či opakovaně již i přímo legislativních plánů.

Koncept „Státní kulturní politiky“ se nepřímo objevuje i v porevolučních koncepcích rozvoje kultury. Nutno říct, že pojem „kulturní politiky“ zejména v 90. letech 20. století s sebou částečně nesl negativní konotace implikující napojení na politický systém a programové plnění vládního plánu, což zrovna v případě kultury není v očích širší veřejnosti zcela vhodné.

V obecném smyslu by však kulturní politika měla vymezovat dlouhodobé směřování kulturního odvětví a jeho hlavní principy. Rovněž definuje, jakou roli v kultuře má plnit stát. Dále by měla státní kulturní politika jasně definovat, jak jednotlivých kulturních cílů státu dosáhnout, což ji odlišuje od předchozích spíše pasivních „konceptů“, které obsahovaly zejména doporučení.

MK v současnosti zpracovává *Státní kulturní politiku* (dále také jen „SKP“) a popis její implementace na období pěti až šesti let.²⁰ Tento materiál by měl přímo navazovat na programové prohlášení vlády, v rámci MK mají jeho implementaci na starosti jednotlivé odbory či organizace ministerstvem zřizované, a to v závislosti na věcné příslušnosti. SKP je rovněž hlavním podkladem pro konkrétní dotační tituly, na jejichž základě MK rozděljuje účelovou finanční podporu.

Abychom význam státní kulturní politiky vztáhli k tématu této práce, je nutné konstatovat, že každé ze třech posledních vydání tohoto strategického dokumentu obsahovalo hned v rámci několika cílů body přímo související s transformací PO. Ať už šlo o témata legislativní úpravy provozu PO, témata spojená s kooperativním a vícezdrojovým financováním či přímo transformaci vybraných státních kulturních institucí na veřejnoprávní.

---

²⁰ Poslední tři období byla vymezena následovně: 2009 – 2014, 2015 – 2020 a 2021 – 2025

4.2.1. Státní kulturní politika 2009 – 2014

Státní kulturní politiku, jakožto oficiální strategický dokument, ministerstvo zpracovává a následně předkládá ke schválení vládě. Ve stávající formě poprvé vznikla *Státní kulturní politika* v roce 2008 za vlády Mirka Topolánka. Do té doby vláda zpravidla vydávala „pouze“ konkrétní usnesení, která plnila funkci koncepčních materiálů velmi obecně či pouze v dílčích činnostech ministerstva kultury.

Tentokrát však již vznikla v kulturní politika v až dodnes aktuální formě – *Státní kulturní politika České republiky 2009 – 2014*. Dokument schválila vláda usnesením č. 1452 ze dne 19. listopadu 2008, tehdejším ministrem kultury byl Václav Jehlička. V tomto usnesení vláda ministru kultury přímo „ukládá splnit cíle Státní kulturní politiky“ a zároveň žádá představitele krajů a obcí, aby „spolupracovali s ministrem kultury při realizaci cílů Státní kulturní politiky.“

Hned v úvodním slovu k tomuto dokumentu Jehlička uvádí, že tato Státní kulturní politika vznikala ve spolupráci s krajskými samosprávami, příspěvkovými organizacemi, odbornými pracovišti, profesními sdruženími i zástupci odborné veřejnosti.²¹

Celková vize státní kulturní politiky je pak rozdělena do čtyřech cílů:

1. Ekonomická a společenská dimenze
2. Občanská dimenze – rozvoj osobnosti
3. Tole státu, krajů a obcí při podpoře zachování a tvorby kulturních hodnot
4. Role státu při tvorbě pravidel

K plánu kulturní politiky Ministerstvo kultury vydává vždy i plán implementace, který se průběžně aktualizuje a vyhodnocuje plnění jednotlivých cílů *Státní kulturní politiky* tak, jak si předem stanovilo.

Projdeme-li veškeré cíle Státní kulturní politiky 2009 – 2014, s možnou transformací v rámci fungování kulturních organizací více či méně souvisí cíle uvedené v Tabulce č. 2. Jejich zevrubný popis je ve druhém a plnění ve třetím sloupci Tabulky.

---

²¹ Ministerstvo kultury ČR: *Státní kulturní politika České republiky 2009 – 2014*.

Nutno bohužel konstatovat, že právě námi vybrané cíle (a s nimi spojené úkoly), které se dotýkají kulturních organizací, ať už legislativně, z hlediska finanční podpory či obecného fungování, většinou nebyly uspokojivě naplněny. Úkoly byly pokryty zpracováním sekundární analýzy, komparace či studie, avšak nedošlo již na jejich reálné plnění. Některé z úkolů byly dokonce zcela zrušeny, příp. bylo rozhodnuto o jejich dalším nepokračování.

Tabulka č. 2. – zdroj: Státní kulturní politika 2009 – 2014

Cíl	Popis cíle a plán jeho plnění	Plnění
2.1 Mechanismus evaluace nabídky veřejných kulturních služeb	MK vytvoří mechanismus vyhodnocování přínosů veřejných kulturních služeb, zejména jejich kvality, s ohledem na roli těchto služeb v profesním i osobním životě občanů. Na základě tohoto mechanismu bude aktualizována legislativní i nelegislativní podpora rozvoje veřejných kulturních služeb.	Provedena Analýza současného stavu podpory a evaluace kulturních služeb a specifikace konceptu dalšího řešení úkolu. Dále nepokračuje a ruší se.
3.10 Projekty kooperativního a dlouhodobého financování	V současné době již MK, kraje a obce disponují určitou zkušeností z pilotních projektů koordinované dlouhodobé finanční podpory budování kulturní infrastruktury včetně podpory některých významných projektů. V této praxi se bude systematicky pokračovat a výsledky budou vyhodnoceny tak, aby se mohl vytvořit systém modelové podpory.	Zpracována studie Zkušenosti s fungováním programů a participativním financováním na úrovni krajů Úkol nepokračuje.
3.11 Rozvoj mimorozpočtových zdrojů na podporu kultury	Veřejné rozpočty nezajišťují a ani nemohou zajišťovat objem zdrojů, potřebný pro plnění cílů Státní kulturní politiky. Jedním z úkolů MK je tak vyhledávat možnosti tvorby mimorozpočtových zdrojů a systematickým způsobem pro jejich tvorbu vytvářet vhodné podmínky. Osvědčeným nástrojem tvorby mimorozpočtových zdrojů pro podporu rozvoje kultury v Evropě je využití výnosů loterií.	Vypracována komparace systémů finanční podpory kultury v ČR s vybranými vyspělými státy a zpracován návrh postupu pro zvýšení efektivity finanční podpory kultury. Úkol nepokračuje.
3.12 Posilování motivace k soukromé podpoře kultury	Kapacita dárcovství resp. sponzoringu je celkově mohutná. Systém motivace bude testován v rámci pilotních projektů, zaměřených i na drobné přispěvatele. Z vyhodnocení pilotních projektů vzejdou náměty pro změny legislativy. Možnosti daňových úlev pro sponzory v kombinaci s pevnějšími pravidly pro	Vypracována komparace systémů finanční podpory kultury v ČR s vybranými vyspělými státy a zpracován návrh

	příjemce sponzorských darů (viz dále – příjemci veřejných prostředků – podmínkou je neziskovost resp. recyklace zisku v rámci projektu).	postupu pro zvýšení efektivity finanční podpory kultury. Zpracován materiál Daňové a finanční nástroje podpory aktérů památkové péče. Úkol nepokračuje.
4.7 Vyšší podíl veřejnosti na činnosti veřejnoprávních institucí v kultuře	Kulturní zařízení by měla výrazněji reagovat na potřeby a poptávku veřejnosti. Jednou z alternativ je vyšší zapojení občanů při tvorbě programové náplně jejich činnosti, stejně jako pravidelné vyhodnocování efektů činnosti takových zařízení.	Plnění úkolu do r. 2011 nebylo zahájeno, s ohledem na výdajové možnosti státního rozpočtu v kapitole MK není reálné plnění úkolu v časovém rámci vymezeném platností státní kulturní politiky zahajovat. Z tohoto důvodu se úkol ruší.
4.8 Transformace kulturních institucí	Zkušenosti z procesu transformace veřejné správy dokládají, že některé státní kulturní instituce by mohly lépe poskytovat veřejné kulturní služby jako veřejnoprávní instituce. Proto MK připraví návrh příslušného zákona.	MK byl zpracován věcný záměr zákona o veřejnoprávních institucích. Příprava zákona se zastavila poté, co MK obdrželo negativní stanovisko Asociace krajů.
4.10 Nová úprava podmínek pro fungování neziskových organizací v kultuře	Podpora z veřejných rozpočtů by měla směřovat zásadně do těch činností, které samy negenerují zisk popř. jimi vygenerovaný zisk nemůže pokrýt náklady na tyto činnosti.	Plnění úkolu do r. 2011 nebylo zahájeno s ohledem na výdajové možnosti státního rozpočtu v kapitole MK a není reálné plnění úkolu v časovém rámci vymezeném platností státní kulturní politiky zahajovat. Z tohoto důvodu se úkol ruší.

4.2.2 Státní kulturní politika 2015 – 2020

Státní kulturní politika na opět pětileté období 2015 – 2020 byla schválena usnesením vlády č. 266 ze dne 15. dubna 2015. Plán implementace *Státní kulturní politiky*, ze kterého budu níže vycházet, pak vláda vzala na vědomí téměř o rok později, usnesením č. 81 z 3. února 2016. Tvorba a proces schvalování tak probíhaly za působení ministra kultury Daniela Hermana.

Zde je celkem šest hlavních okruhů, na které se MK chce v následujícím období zaměřit. Celý plán je zpracován o něco zevrubněji než přechodí dokument (Státní kulturní politika 2009 – 2014), věnuje se jednotlivým bodům v o poznání větším detailu. Šestice tematických okruhů je následující:

1. *Podpora kulturní identity, kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu*
2. *Rozvoj kreativity, podpora kulturních činností a vzniku kulturních statků, poskytování veřejných kulturních služeb, práce s publikem, podpora přístupu ke kultuře a rozvoj participativní kultury usnadňující sociální začlenění*
3. *Uchování kulturního dědictví*
4. *Využití kulturního dědictví a kulturních činností, služeb a statků pro rozvoj hospodářství a zvyšování konkurenceschopnosti, podpora mobility*
5. *Využití nástrojů eCulture pro rozvoj kultury*
6. *Efektivnější prostředí pro podporu kulturních činností, poskytování veřejných kulturních služeb, vzniku kulturních statků a uchování kulturního dědictví*

Pro lepší přehled přidávám opět body související s možnou transformací do tabulky č. 3 – všechny vychází z nadřazeného cíle „**6.7 Dokončit reformu veřejné správy v oblasti kultury**“.

Tabulka č. 3. – zdroj: Státní kulturní politika 2015 – 2020

Cíl	Implementace	Plnění (vycházející ze Státní kulturní politiky 2021 – 2025)
6.7.1 Schválit zákon o kultuře a zákon o veřejnoprávních institucích v kultuře	Novela zákona č. 203/2006 Sb.	Ano, průběžně

6.7.4 Transformovat vybrané státní kulturní instituce na veřejnoprávní	Předložení návrhu věcného záměru zákona vládě ČR	Ne
6.7.5/B Navrhnout funkční model kooperativního a víceletého financování – Model pro divadelní síť v ČR		Ne
6.7.6 Rozvíjet mimorozpočtové zdroje na podporu kultury, posilovat soukromou podporu kultury		Částečně

Ve Státní kulturní politice 2015 – 2020 jsou již jednotlivé body rozepsány i s konkrétním finančním dopadem na státní rozpočet, společně s roky jejich plnění. Zejména body týkající se novelizace zákonů se však ukázaly být příliš ambiciózními a během pětiletého období se zpravidla došlo k závěru, že zpracování a předložení zcela nového zákona vládě není možné. V některých případech se pak MK ve věci nenaplnění záměru odkazovalo na zpomalení práce v souvislosti s – v daném období již probíhající – pandemií nemoci covid-19.

Ve vztahu k transformaci jsou zde podstatné zejména body věnované transformaci vybraných státních kulturních institucí na veřejnoprávní a dále pak ty věnované zákonu o kultuře a zákonu o veřejnoprávních institucích v kultuře. Ovšem v dostupných a později aktualizovaných implementacích těchto záměrů se sice objevují zmínky o zákonu o kultuře, nicméně zákon o VKI autoři později již zcela opomíjejí.

Původní záměr bodu 6.7.1, jenž se týkal schválení zákona o kultuře, byl v následné implementaci pozměněn pouze na novelizaci zákona o některých druzích podpory kultury č. 203/2006. Ani k tomu však ve vymezeném období nedošlo – dle Přílohy ke *Státní kulturní politice 2021 – 2025*, která se věnuje vyhodnocení cílů předchozí Státní kulturní politiky, se práce na novele v souvislosti s pandemií Covid-19 zpomalila a návrh měl být předložen vládě v roce 2021.

K tomuto předložení sice došlo, nicméně MK se v konečném návrhu značně vzdálilo od původního záměru, kterým mělo být předloženo zcela nové zákona. Navržené

dílčí změny ve výsledné podobě nemají souvislost s jakýmkoliv aspektem transformace státních příspěvkových organizací. Ke zvažovanému zákonu o kultuře bude více uvedeno v následující podkapitole.

Cíl definovaný v bodu 6.7.4 byl již součástí předchozí *Státní kulturní politiky* na roky 2009 – 2014, nicméně ani tentokrát nebyl uspokojivě naplněn. V rámci implementace MK uvádí, že *„Na základě dlouhodobých zkušeností je zřejmé, že působení některých, dosud státních kulturních institucí, by mohla lépe vyhovovat forma instituce veřejnoprávní.“* Počítá se zde s tím, že transformace na veřejnoprávní instituce by byla pouze fakultativní, jelikož tato transformace by byla vhodná pouze pro některé kulturní instituce, nelze ji aplikovat univerzálně.

Na stejném místě je poukazováno na fakt, že zejména divadla a orchestry jsou za stávajících podmínek svazovány *„rigidní mzdovou regulací, nedostatečně motivovány v obchodních aktivitách a významná část jejich nákladů, tj. i významná část veřejných subvencí, se vrací zpět do veřejných rozpočtů prostřednictvím daňové zátěže.“* Objevují se zde tak argumenty hovořící pro transformaci PO na veřejné kulturní instituce, které jsou hojně zmiňovány v souvislosti se senátním návrhem zákona o VKI z roku 2016 – i tomuto zákonu bude věnována samostatná podkapitola.

Dle plánu legislativních prací vlády mělo MK předložit vládě návrh zákona o VKI do dubna 2016, ani tento záměr však nebyl naplněn.

Bod 6.7.5/B souvisí se zavedením tzv. kooperativního financování z veřejných zdrojů, které se zatím potýká s těžkostmi i přesto, že snahy o jeho zefektivnění se objevují opakovaně. MK do implementace v souvislosti s tímto bodem zařadilo plán připravit *„model pro divadelní síť v České republice“* a následné představení a implementaci tohoto modelu. Ve vyhodnocení plnění cílů v současné Státní kulturní politice je však bez dalšího konstatováno, že tento cíl se naplnění nedočkal.

„Rozvíjet mimorozpočtové zdroje na podporu kultury, posilovat soukromou podporu kultury“, bod 6.7.6, je v implementaci zdůrazněn jakožto *„jeden z hlavních cílů Státní kulturní politiky 2015 – 2020“*. Můžeme zde vidět paralelu s o dvě desetiletí staršími koncepčními materiály, kde se již také volalo po vyšší míře finanční podpory organizací ze soukromých zdrojů, čehož by mohly využít právě i příspěvkové organizace MK.

MK vidí podporu soukromých investic do oblasti kultury jako jedno z řešení, jak nad rámec limitovaných veřejných zdrojů zajistit zvyšování kulturního standardu v ČR. Implementace dokonce obsahuje konkrétní kategorie, jak funkčně motivovat soukromoprávní subjekty k finanční investici do kulturních institucí:

- 1) *Daňová opatření a pobídky*
  - a. *Slevy na dani, daňové odpočty, přímé investice do uměleckých děl a kulturních památek*
- 2) *Zapojení soukromoprávních subjektů do organizační a rozhodovací činnosti*
  - a. *Možnost rozhodovat o přidělení prostředků na konkrétní projekt a přímé podílení se na jejich realizaci jakožto motivační prvek pro soukromé dárce*
- 3) *Vytvoření kooperativních platforem soukromé a veřejné sféry*
  - a. *Vytvoření platformy pro vzájemnou kooperaci soukromého a veřejného pilíře financování kultury*
  - b. *Tzv. matchingové fondy a Public Private Partnership*

Tento bod měl být naplněn skrze 9 dílčích akcí, přičemž 7 z nich zůstalo nesplněno. Mezi jediné dosažené patří Udílení cen ministra kultury (Mecenáš české kultury), naplánované „Vytvoření kooperativních platforem“ pak bylo naplněno tím, že se „Zástupci MK pravidelně setkávají s lidmi z kulturní obce i s dalšími aktéry včetně zástupců územních samospráv“.

I *Státní kulturní politika 2015 – 2020* si tak sice kladla za cíl pokročit v několika bodech, které mohly souviset s transformací či alespoň zefektivněním provozu státních příspěvkových, v naprosté většině případů však tyto cíle zůstaly bez náhrady z rozličných důvodů nenaplněny.

4.2.3. Státní kulturní politika 2021 – 2025+

V současnosti platná *Státní kulturní politika na roky 2021 – 2025* s výhledem na roky následující byla zpracována za působení ministra kultury Lubomíra Zaorálka. I zde se – ačkoliv pouze velmi okrajově – objevují transformační návrhy zmiňované již v předchozích strategických dokumentech MK. Konkrétně jde o novelizaci zákona o některých druzích podpory kultury či přípravu návrhu veřejnoprávní instituce v kultuře.

V hlavní „výpravné“ části dokumentu v rámci prvního cíle – „*Zvyšování dostupnosti a přístupnosti kultury*“ – autoři zmiňují jakožto „zásadní téma“ kooperativní financování kultury, tj. možnost jasně nastaveného sdíleného financování kulturních organizací ve smyslu stát-kraj-obec. Autoři chtějí stávající situaci řešit vznikem nové úpravy, která by měla zajistit především vysokou transparentnost, důslednou kontrolu veřejných prostředků a zároveň dostatečnou flexibilitu hospodaření organizací.

V koncepci zmiňované zpracování *zákona o kooperativním financování v kultuře* by do budoucna mohlo být rozhodně zajímavým tématem, jelikož právě po rozmanitějších možnostech financování příspěvkové organizace již déle volají i v souvislosti se zákonem o VKI.

Dle SKP by cílem tohoto zákona mělo být zejména systémové propojení státu, kraje a města při zajištění udržitelného financování kulturních institucí. Tato nová úprava by zároveň neměla zasahovat do majetkových práv samospráv či státu a měla by mimo jiné zajistit spravedlivé a nediskriminační odměňování.²² Návrh by v nadcházejících letech mělo připravit MK ve spolupráci s ministerstvem financí a se Sdružením místních samospráv ČR a Svazem měst a obcí ČR. Indikátorem splnění tohoto cíle by tak přirozeně mělo být přijetí tohoto zákona, které je ovšem stanoveno až na rok 2025.

V návaznosti na zmíněnou potřebu rozvoje kooperativního financování i sama *Státní kulturní politika 2021 – 2025* nabízí v posledních letech hojně zmiňovaný koncept *veřejnoprávní kulturní instituce*. Sami autoři však uvádějí, že jde o dlouhodobě problematické téma, a že případná zákonná úprava by musela respektovat „*rozdílnost širokého spektra kulturních institucí a oborů*“.

V rámci aktuální SKP je nicméně slibováno, že při přípravě návrhu VIK otevře ministerstvo kultury debatu ohledně postavení příspěvkových organizací v České republice. Jako zásadní kritérium je zmiňována potřeba nalezení takového modelu, který sice na jedné straně posílí uměleckou nezávislost, zároveň ale zachová možnost kontroly nad hospodařením.

Naplňování klíčových iniciativ a přehled všech cílů a opatření je strukturovaně popsáno v přílohách *Státní kulturní politiky 2021 – 2025+*. Na základě těchto materiálů nutno konstatovat, že předchozí Státní kulturní politiky se vždy alespoň

---

²² Státní kulturní politika 2021 – 2025+, Příloha II.

v několika strategických bodech věnovaly některým z možností transformace státních příspěvkových organizací (zákon o VKI, zákon o kultuře či novelizace zákona o některých druzích podpory kultury). V současné *Státní kulturní politice* je toto téma sice několikrát zmíněné, ale pouze okrajově až „hypoteticky“.

V přehledu cílů a opatření se tak sice objevuje zpracování zákona o kooperativním financování v kultuře, avšak zákon o veřejnoprávních kulturních institucích zde zcela chybí, což je s přihlédnutím k mnohaleté diskusi nad touto koncepcí přinejmenším zarážející.

V neposlední řadě pak při pohledu na přehled cílů a opatření v rámci stávající *Státní kulturní politiky* musíme pochopitelně brát v potaz, že tento materiál je plánem na pět let, přičemž v současnosti se nacházíme téměř na začátku tohoto období, nelze tedy předjímat, jak velkou péči jednotlivým bodům SKP političtí činitelé ještě věnují.

Pokud bychom na základě všeho výše uvedeného měli zhodnotit význam Státních kulturních politik ve vztahu k proklamované modernizaci kulturní infrastruktury, stanovisko asi nemůže být příliš pozitivní.

Státní kulturní politika má poměrně velký potenciál ke vztahu k transformacím státních příspěvkových organizací, nicméně v současné době tento strategický materiál, jak jsme mohli vidět i z vyhodnocení plnění jednotlivých cílů, není dostatečně závazný, a neexistují legislativní mechanismy, jak cíle v SKP stanovené „vymáhat“. Tím se jednotlivé Státní kulturní politiky, ač relativně zevrubně zpracované, stávají pouhou přehlídkou nenaplněných ideálů české kultury.

4.3 Návrh zákona o kultuře

Návrh zákona o kultuře vznikl na základě ministerstvem konstatované údajné potřeby zastřešující zákonné úpravy, která by plnila obdobnou funkci jako zákony o podpoře výzkumu a vývoje (č. 130/2002 Sb.) či o podpoře sportu (č. 115/2001 Sb.) Dle názoru předkladatele v souvislosti s kulturou v českém právním řádu chybí zákon, který by obecně vyjadřoval význam kultury, její postavení ve společnosti či obecně to, že

kulturu stát podporuje. Existuje sice celá řada zákonů a nařízení, ne však jediný, který by státní kulturu zastřešoval.

Dalším argumentem, který by měl hovořit pro vznik zákona o kultuře, je absence zákonné úpravy, která by navazovala na vymezení z Listiny základních práv a svobod, jež na základě jednotlivých ustanovení chrání kulturní i jiné bohatství a zaručuje právo na přístup k těmto hodnotám. „Zvažovaná úprava by doplnila do českého právního řádu všeobecné ustanovení, interpretační normu, kterou by se mohl řídit výklad práva při výkonu veřejné správy a případně v soudním a správním řízení.“²³

Mezi základní cíle navrhovaného zákona o kultuře patří následující²⁴:

1. Poskytnout legislativní bázi (zastřešující zákon)
2. Vymezit význam kultury (interpretační norma)
3. Vymezit působnost ministerstva a krajů
4. Upravit Radu pro kulturu
5. Upravit tvorbu kulturních politik
6. Upravit alokaci rozpočtových zdrojů

Návrh zákona o kultuře předložilo Ministerstvo kultury k meziresortnímu připomínkovému řízení v září 2014 na základě Plánu legislativních prací vlády. V předkládaném znění měl návrh zákona následujících osm paragrafů:

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon vymezuje postavení kultury ve společnosti a stanoví úkoly Ministerstva kultury (dále jen „ministerstvo“) a krajů při podpoře kultury.

§ 2

Kultura je jako veřejně prospěšná činnost významným faktorem rozvoje života občanské společnosti, který podstatnou měrou napomáhá sociální soudržnosti a je jedním ze základů občanské identity. Plní významnou výchovně vzdělávací a preventivní funkci a podporuje rozvoj intelektuální, emocionální i morální úrovně občana a jeho tvořivost. Péče o kulturní dědictví, podpora rozvoje umění a jeho rozmanitosti je společným úkolem státu a územních samospráv, které jej uskutečňují ve spolupráci s dalšími subjekty občanské společnosti.

---

²³ Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona o kultuře: Důvodová zpráva.

²⁴ tamtéž

§ 3

Kulturní politiky

(1) *Státní kulturní politika stanoví priority státu v oblasti rozvoje a uchování národní kultury, včetně kultury národnostních menšin, a kulturního dědictví a jejich prezentace, vymezí veřejné kulturní služby a oblasti kulturních a kreativních odvětví, které budou státem podporovány především a určí nástroje k jejich zajištění, harmonogram plnění a způsob kontroly.*

(2) *Návrh státní kulturní politiky zpracovává nejméně jedenkrát za pět let ministerstvo a předkládá jej vládě ke schválení. Schválenou státní kulturní politiku předkládá vláda na vědomí Poslanecké sněmovně.*

(3) *Návrh výdajů státního rozpočtu na kulturu vychází ze schválené státní kulturní politiky.*

(4) *Státní kulturní politiku zveřejní ministerstvo v informačním systému s dálkovým přístupem.*

§ 4

(1) *Krajská kulturní politika stanoví priority kraje na jeho území v oblasti rozvoje a uchování kultury, včetně kultury národnostních menšin, a kulturního dědictví a jejich prezentace, vymezí veřejné kulturní služby a oblasti kulturních a kreativních odvětví, které budou krajem podporovány především a určí nástroje k jejich zajištění, harmonogram plnění a způsob kontroly.*

(2) *Návrh krajské kulturní politiky zpracovává nejméně jedenkrát za pět let rada kraje a předkládá jej zastupitelstvu kraje ke schválení.*

(3) *Krajskou kulturní politiku zveřejní kraj v informačním systému s dálkovým přístupem.*

§ 5

Ministerstvo

Ministerstvo vytváří podmínky pro kulturu zejména tím, že

a) vypracovává návrh státní kulturní politiky a předkládá jej vládě ke schválení,

b) koordinuje uskutečňování vládou schválené státní kulturní politiky,

c) zabezpečuje finanční podporu veřejných kulturních služeb a kulturních a kreativních odvětví ze státního rozpočtu,

d) vypracovává prováděcí koncepce k naplnění státní kulturní politiky,

e) vytváří podmínky pro rozvoj mecenášství v oblasti kultury,

f) podílí se na prezentaci české kultury v zahraničí a

g) uzavírá s kraji a obcemi smlouvy k zajištění kooperativního a víceletého financování podpory péče o kulturní dědictví a kulturní krajinu, rozvoje umělecké tvorby, uměleckořemeslné práce a jejich rozmanitosti a kulturních a kreativních odvětví.

§ 6

Kraje

Kraje vytváří podmínky pro kulturu zejména tím, že

a) zabezpečují rozvoj a přístupnost kultury a veřejných kulturních služeb,

b) zabezpečují finanční podporu veřejných kulturních služeb a kulturních a kreativních odvětví ze svých rozpočtů a

c) uzavírají s ministerstvem a obcemi smlouvy k zajištění kooperativního a víceletého financování podpory péče o kulturní dědictví a kulturní krajinu, rozvoje umělecké tvorby, uměleckořemeslné práce a jejich rozmanitosti a kulturních a kreativních odvětví.

§ 7

Rada pro kulturu

(1) Rada pro kulturu (dále jen „Rada“) je poradním orgánem ministerstva pro tvorbu, koordinaci a uskutečňování státní kulturní politiky a krajských kulturních politik.

(2) Rada má 15 členů. Předsedu, místopředsedu a ostatní členy Rady jmenuje ministr kultury. Každý kraj je zastoupen jedním členem Rady; tito členové jsou jmenováni z kandidátů navržených hejtmany krajů a primátorem hlavního města Prahy. Jedním členem Rady je zastoupeno ministerstvo.

(3) Členové Rady jsou jmenováni na dobu 4 let.

§ 8

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 2015.

Na první pohled je zřejmé, že zákon tak, jak byl předložen do meziresortního připomínkového řízení, jen těžko může naplnit cíle, které si předkladatel předsevzal. Rovněž je na první pohled zřejmé, že navrhovaná úprava je zcela nedostatečná a neřeší komplexní problematiku institucionální podpory kultury.

K jednotlivým paragrafům lze uvést následující:

Když už se autoři zákona rozhodli v úvodních paragrafech opisem vyjádřit definici kultury, nutno říct, že definice navrhovaná v § 2 je nedostatečná a fenomén samotný nepopisuje do dostatečných detailů. To ovšem není příliš překvapivé, s přihlédnutím k tomu, že o definici kultury se na odborné půdě vedou dlouholeté spory, zpravidla s nejednoznačnými výstupy. Bylo by tedy poněkud nešťastné takto polovičatě zákonem stanovit, co kultura je a není, vzhledem ke komplexnosti tohoto pojmu a k tomu, v jaké šíři může být chápán. Zde je na místě uznat, že srovnávat kulturu s obory jako je sport či věda a výzkum nemusí být zcela funkčním modelem, vzhledem k obecné povaze a působnosti těchto oblastí.

Paragrafy 3 a 4 jsou sdruženy pod společný nadpis „Kulturní politiky“, což může být poněkud zavádějící, s přihlédnutím k tomu, že § 3 se věnuje státní kulturní politice a § 4 kulturní politice krajské, není důvod tyto dvě sdružovat, zejména pokud by šlo o dva rozdílné, na sobě nezávislé, dokumenty (minimálně ve smyslu tohoto zákona). Navíc nutno dodat, že mají-li jednotlivé kulturní politiky díky tomuto zákonu nabýt na

významu a závaznosti, bylo by na místě věnovat se jim – pro účel zákona – přeci jen o něco zevrubněji.

§ 5 ukládá ministerstvu úkoly, které by měly vytvářet podmínky pro kulturu. Trochu nešťastně formulované je již samotné úvodní vyjádření, kde spojení „podmínky pro kulturu“ není příliš vypovídající, a stálo by za to dodat, o podmínky jakého dění v kultuře se má jednat – rozvoj, udržitelnost, fungování...?

Poměrně kontroverzní by mohl být i bod g) § 5, který se vyjadřuje k uzavírání smluv o kooperativním a víceletém financování kultury mezi ministerstvem a kraji, příp. obcemi. Pokud by stát skutečně chtěl tomuto způsobu financování poskytnout legislativní základ, muselo by se jednat o mnohem propracovanější verzi navrhované úpravy (pozn. autorky - v předchozí podkapitole jsme přitom uvedli, že *Státní kulturní politika 2021 – 2025* se o zákonu o kooperativním financování již v reálných obrysech vyjadřuje a plánuje jeho zpracování a předložení do roku 2025).

Obecně lze konstatovat, že § 5 vyjadřuje příliš mnoho příliš stěžejních bodů, které by si zasloužily větší pozornost a jinou formu než takto vágního charakteru.

Připomínky k § 5 lze obdobně aplikovat na § 6, který se obdobně věnuje úkolům, které zákon ukládá v tomto případě krajům.

§ 7 – Rada pro kulturu – by měl zavést existenci zcela nového poradního orgánu MK. Obsazení této Rady zástupci jednotlivých krajů je poněkud krátkozraké, pokud uvážíme, že kultura je zájmem široké veřejnosti, odborné i občanské, mělo by i obsazení Rady pro kulturu, jakožto nezávislý poradní orgán, reflektovat tuto skutečnost. Zároveň tento paragraf zcela zapomíná například na vymezení statutu Rady pro kulturu.

Už při pouhém srovnání návrhu zákona o kultuře s již zmiňovanými inspiracemi – zákonem o podpoře výzkumu a vývoje a o podpoře sportu, je na první pohled patrné, že zákon o kultuře za zmíněnými značně pokulhává, obsahem i formou.

Dá se rovněž konstatovat, že návrhem takto snad ve všech ohledech neadekvátního zákona byly na dlouhou dobu ukončeny práce na jakémkoliv zastřešujícím právním předpisu pro oblast kultury, neboť na základě provedeného připomínkového řízení

byl návrh ministerstvem bez dalších snah o jeho úpravu stažen a do dnešní doby nejsou patrné tendence či plány na vypracování svým rozsahem podobně ambiciózního právního předpisu. Přitom právě tento zákon byl mohl tvořit východisko pro vznik zákonů navazujících – např. zákonu o veřejnoprávní instituci v kultuře.

4.4 Zákon o veřejných kulturních institucích

V roce 2016 došlo k vyvrcholení snah o přijetí transformačního předpisu k příspěvkovým organizacím v oblasti kultury. Je paradoxní, že hybnou silou v tomto případě nebyla vláda ani Ministerstvo kultury, ale na základě doporučení expertní skupiny, která přijala názory vybraných představitelů významných kulturních institucí zejména v oblasti živého umění, se jí stal Senát Parlamentu České republiky. Ten na základě návrhu senátora Jiřího Šestáka (senátorem 2012-2018, jinak v období 2004-2014 ředitel Jihočeského divadla v Českých Budějovicích, PO v gesci Jihočeského kraje) ve druhém čtení schválil následující senátní návrh zákona o veřejných kulturních institucích.

K účelu a cílům daného návrhu jeho předkladatelé uvedli jako hlavní následující: *„Cílem předkládaného návrhu zákona je vytvořit nový druh právnické osoby přizpůsobený specifikám [sic!] veřejných kulturních institucí a umožnit tak jejich efektivnější řízení a hospodaření, jakož i plnění kulturních a uměleckých cílů. Navrhovaná nová právní forma by umožnila transformaci dnešních institucí poskytujících veřejné kulturní služby z příspěvkových organizací na novou právní formu veřejná kulturní instituce. Předkládaný zákon by tak neznamenal povinnou transformaci dnešních kulturních institucí na novou právní formu, pouze by vytvořil alternativu pro zřizovatele – stát a územní samosprávné celky – využitelnou jak při zřizování kulturních institucí, tak případně i pro jejich transformaci ze současné podoby.“²⁵*

V té době probíhající diskuse odborné veřejnosti definovala jako hlavní následující cíle očekávané právní úpravy:

---

²⁵ Důvodová zpráva k Návrhu senátního návrhu zákona zákon o veřejných kulturních institucích

- 1) Větší nezávislost na zřizovateli při zachování finančních jistot
- 2) Transparentnost vzájemných vztahů mezi organizací a jejími zřizovateli
- 3) Možnost finančního ohodnocení nezávislého na tabulkových platech a větší svoboda např. v rámci možnosti opakovaně uzavírat smlouvy na dobu určitou
- 4) Možnost zakládat obchodní společnosti (princip holdingu)
- 5) Spoluzakladatelství více subjekty veřejné správ – kooperativní financování
- 6) Záruka víceletého financování

V důvodové zprávě k senátnímu návrhu pak k hlavním principům právní úpravy je uvedeno, že předkládaný návrh zákona *„umožňuje zřizovatelům založit kulturní instituci v právní normě, která kombinuje pozitiva z obou stran – jak prvky veřejné kontroly nad fungováním, financováním a personálním obsazováním, tak i principy podnikání umožňující autonomnější hospodaření a umělecké vedení při posílení osobní manažerské odpovědnosti za výsledky.“*²⁶

Kompletní znění návrhu Zákona o veřejných kulturních institucích a o změně a doplnění některých zákonů lze nalézt v Příloze 3. Z důvodu obsáhlosti textu celého zákona se však pokusím ve zjednodušené formě nejdůležitější aspekty dílčích ustanovení zákona popsat níže společně s věcnými souvislostmi.

Úvodní ustanovení hlavy první definují předmět úpravy a následně základní principy existence veřejné kulturní instituce. Stanoví cíle jejího fungování, mezi které patří zejména zajištění kulturních cílů, kulturního života, přispění k udržení co nejvyšší umělecké kvality a případně i posílení významu české kultury v rámci mezinárodního kulturního dění. Všechny tyto cíle lze i v současnosti nalézt ve zřizovacích listinách kulturních příspěvkových organizací. Stejně tak vykonávání hlavní činnosti, kterou je možné doplnit činností doplňkovou, je již modelem dobře známým z fungování stávajících PO.

První stěžejní odlišnost se však objevuje ve třetím odstavci § 2, kde zákon uvádí, že VKI hospodaří mimo majetku svěřeného zřizovatelem s majetkem vlastním. Státní příspěvkové organizace na základě aktuálně platné úpravy hospodaří pouze s majetkem svěřeným, viz kapitola o majetku PO.

---

²⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona – 2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Hlava II se věnuje již samotnému zřízení a vzniku VKI. Zřizovatelem může být Česká republika, ÚSC, jiná veřejná kulturní instituce či jejich kombinace. Právě po tomto rozšíření možnosti zřizovatelské role je v často voláno, jelikož současná možnost jediného zřizovatelského subjektu může být pro organizace do jisté míry svazující.

Dále druhá hlava zákona upravuje náležitosti zřizovací listiny, kde jsou vymezena právě pravidla správy VKI zřizované více zřizovateli. V hlavně třetí poté nalezneme pravidla zrušení a zániku veřejné kulturní instituce.

Hlava IV upravuje pravomoci zřizovatele VKI. Dle § 11 zřizovatel jmenuje a odvolává jak členy správní rady, tak členy rady dozorčí. Právě existence dozorčí rady je tak rovněž novinkou, která by potenciálně měla být pojistkou řádného a hospodárného fungování VKI.

Dále je zde zřizovateli (či zřizovatelům) uloženo finančně zajišťovat činnost VKI v souladu s objemem financování, který byl stanovený ve zřizovací listině – minimálně na čtyřleté období. Předmětné ustanovení by mělo přinést veřejným kulturním institucím větší finanční jistotu a s tím spojenou možnost dlouhodobějšího plánování, což je zejména v případě divadel či orchestrů podstatné.

Hlava pátá se věnuje jednotlivým orgánům VKI – počítá s existencí tří orgánů: ředitel, správní rada, dozorčí rada.

Zde bychom se měli zastavit u § 12, který upravuje funkci statutárního orgánu – ředitele. Dle znění zákona ředitele jmenuje a odvolává správní rada, přičemž jmenování následuje na základě výběrového řízení. Na odpovědnost ředitele při výkonu funkce se pak dle odst. 15 použijí ustanovení zákonů vztahující se na jednatele společnosti s ručením omezeným. Zde zmiňme například povinnost péče řádného hospodáře – ředitel VKI by tak měl být ve větší míře osobně odpovědný. Ředitel musí funkci vykonávat s nezbytnou loajalitou, potřebnými znalostmi a pečlivostí²⁷. Při rozhodování je povinen dát přednost zájmům „společnosti“ před zájmy svými či zájmy třetích osob.²⁸

Velkou část kompetencí převádí návrh zákona o VKI na správní radu, jejíž činnost upravuje § 13. Na základě tohoto ustanovení správní rada například odpovídá zřizovateli za zachování účelu, k němuž byla VKI zřízena, a za řádné hospodaření

---

²⁷ § 159 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (nový)

²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3325/2016, uveřejněný pod číslem 88/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek

s majetkem. Dále, jak již bylo zmíněno, správní rada jmenuje a odvolává ředitele a za veřejnou kulturní instituci s ním uzavírá smlouvu o výkonu funkce.

Správní rada rovněž schvaluje způsob odměňování zaměstnanců a stejně tak rozpočet VKI.

Za zmínku stojí složení správní rady – tvořena je třemi až devíti členy, vždy však musí být jejich celkový počet dělitelný třemi. Třetina správní rady je jmenována výběrem z listiny kandidátů připravené tzv. osobou či osobami s nominačním právem. Tato osoba je v důvodové zprávě k návrhu zákona definována následujícím způsobem: *„Identita této osoby musí být určena ve zřizovací listině, přičemž se musí jednat o osobu (či osoby) s obdobným účelem nebo činností jako je hlavní účel či hlavní činnost VKI. Typicky se bude jednat například o vysoké školy, spolky či jiné kulturní instituce.“*

Tato podmínka by měla zajišťovat o něco větší nezávislost členů správní rady bezprostředně na zřizovateli. Funkční období správní rady je shodné s funkčním obdobím ředitele – 4 roky.

Zřízení dozorčí rady je nezbytné pouze v případě, že byl veřejné kulturní instituci svěřen majetek státu či územně samosprávného celku. Následně je pak její funkcí zejména dohlížet na činnost ředitele a správní rady a již z povahy svého zřízení dohlížet na hospodárné nakládání s majetkem. Dále viz § 18.

Hlava VI se věnuje hospodaření veřejné kulturní instituce. Hlavními zdroji příjmů VKI jsou zejména prostředky získané od zřizovatele či z jiných fondů, případně od dárců. Mimo zmíněné jsou to pak prostředky získané z hlavní a doplňkové činnosti. Pravidla hospodaření VKI se tak z velké části shodují s pravidly hospodaření PO, jak byla popsána ve druhé kapitole této práce. I VKI je povinna sestavovat rozpočet jako vyrovnaný.

Zatímco v majetkových záležitostech PO jsme zmiňovali značnou složitost právní úpravy, která vychází z více platných předpisů, nakládání s majetkem VKI je v návrhu zákona o VKI definováno v rámci § 26 – 28. Zřizovatel může majetek VKI svěřit do hospodaření či ho do ní přímo vložit, což následně odpovídá principům obchodní společnosti. O majetek, který zřizovatel VKI svěří, musí tato pečovat jako řádný hospodář (§ 28, odst. 4), zatímco v případě majetku zřizovatelem instituci vloženého se jeho vlastníkem stává VKI.

Zákon rovněž umožňuje VKI další často diskutovanou²⁹ možnost stát se členem, společníkem, zakladatelem či zřizovatelem právnické osoby (§ 27), což umožňuje vytvářet holdingové struktury k zefektivnění provozu například skrze poskytování servisních činností třetím stranám či vytváření dceřiných VKI.

Předposlední hlava návrhu zákona upravuje organizační složky VKI. Zde je důležité zmínit, že tato část zákona stanovuje, že jednotlivé organizační složky VKI jsou povinny oddělovat své náklady a výnosy od nákladů a výnosů ostatních organizačních složek. To by mělo umožnit především efektivnější sledování hospodaření jednotlivých organizačních složek, resp. posílit jejich vlastní odpovědnost.

Poslední hlava zákona upravuje pracovněprávní vztahy, jejichž současné nastavení v rámci PO je často kritizováno z důvodu nutnosti následovat obecná ustanovení vycházející ze zákoníku práce, která jsou obtížně aplikovatelná na tak specifickou činnost, jakou je činnost umělecká.

V návrhu zákona o VKI je tak v prvním odstavci § 31 vyloučeno omezení zákoníku práce pro opakované uzavírání pracovních poměrů s umělci³⁰ na dobu určitou. K dané problematice důvodová zpráva uvádí, že se: *„(...) na zaměstnance VKI použijí ustanovení o mzdě jako na zaměstnance v soukromém sektoru, což je žádoucí z hlediska zatraktivnění odměn pro umělce (...) navrhované řešení tak přispěje ke zvýšení kvality umělecké činnosti.“*

Jakkoliv se na první pohled může zdát že navrhovaný zákon přináší novou a tak potřebnou úpravu v oblasti činností PO (resp. jejich transformace), můžeme na základě zevrubného studia principů a právní úpravy, na základě které PO fungují, viz předchozí kapitoly, konstatovat následující nedostatky:

Začněme u § 2, kde je mimo jiné zmiňována „související činnost“ VKI, ovšem bez bližší specifikace, které se nedočkáme ani později. Není tak jasné, o jaké činnosti se

---

²⁹ Z vyjádření generálního ředitele Národního divadla: *„Strukturální změny v Národním divadle, které nastanou od 1. září 2014, budou dalším krokem k budoucímu holdingovému uspořádání. „Inspirací je nám německý a rakouský model správních a uměleckých šéfů,“ přiznává Burian.“* Viz článek dostupný z: <https://operaplus.cz/rada-nd-podporuje-kroky-k-jeho-transformaci/>

³⁰ Umělcem je zde myšlen zaměstnanec, jehož předmětem činnosti je umělecký výkon chráněný dle zákona č. 121/2000, Sb. (autorský zákon)

má jednat a s jakým účelem mají být vykonávány – komerčně či jakožto veřejná kulturní služba? Pokud mají mít VKI možnost vykonávat vedle své jasně definované hlavní činnosti i činnost doplňkovou, právě zákon VKI je tím místem, kde by tyto činnosti měly být jednoznačně popsány, aby nezbyl prostor pro volnou interpretaci smyslu a podmínek těchto činností.

V § 3 pak lze nalézt paralelu se skutečností, která byla zmíněna v podkapitole 2.7 této práce. Jde o zmíněnou možnost, kdy VKI může být zřizována Českou republikou, ÚSC nebo i jinou VKI. Na tomto místě by však mělo být jasněji specifikováno, jaká z organizačních složek státu by VKI zřizovala. Zdaleka by jí totiž nemuselo být pouze Ministerstvo kultury – jako příklad z praxe můžeme uvést již výše zmíněné Národní zemědělské muzeum, které je příspěvkovou organizací Ministerstva zemědělství. Zákon o VKI by tak mohl být ideálním místem, jak tyto zřizovatelské možnosti rozšířit a hlavně ukotvit jednoznačně v zákoně. Stejně tak možnost zřízení VKI územně samosprávným celkem je zde sice zmíněna, ale další podmínky tohoto vztahu nejsou zevrubněji popsány.

V § 3 odst. 4 se objevuje tzv. „osoba s nominačním právem“, nicméně její identifikace zde není dostatečně upravena, což by následně dávalo velký prostor pro interpretaci při tvorbě zřizovací listiny VKI, například ve smyslu jaké druhy osob (fyzické či právnické, příp. jaké právní formy) mohou být touto „osobou s nominačním právem“.

V § 7, který se týká sloučení, splynutí a rozdělení VKI, byla opomenuta situace, kdy má tato instituce více zřizovatelů, či, pokud opomenuta nebyla, není z žádného z odstavců jasné, jak by se v takovém případě postupovalo.

§ 11 je věnovaný působnosti zřizovatele, tudíž by zde měl být jasně upraven zejména způsob zabezpečení financování VKI. To se ale bohužel neděje, naopak je zde v odst. 3 poměrně kontroverzně uvedena podmínka financování na čtyřletá období, což se v případě zřizování státem jeví jako značně problematické, vezmeme-li v potaz právní úpravu související se státním rozpočtem a financováním státních organizací. Proč by právě veřejné kulturní instituce měly mít toto privilegium není zcela jasné.

V § 13 odst. 1 zákon stanoví, že správní rada schvaluje například organizační strukturu, bližší vymezení předmětu činnosti či odměňování zaměstnanců VKI, již ale není jasné, kdo návrhy ke schválení zpracovává a předkládá.

Další poněkud nešťastný bod je obsažen v § 15 odst. 4 – „*zřizovatel je oprávněn odvolat členy správní rady bez uvedení důvodu, avšak pouze v případě odvolání všech členů současně.*“ Tato úprava je přinejmenším kontroverzní, bylo-li jedním z původních záměrů vytvoření zákona o VKI odpolitizování a větší transparentnost jednání mezi zřizovatelem a zřizovanou organizací.

Jak jsem zmiňovala již výše, hospodaření s majetkem v případě současných příspěvkových organizací je poměrně složitou problematikou, vzhledem k tomu, že je třeba vycházet z celé řady právních předpisů. Zákon o VKI ale bohužel ve skutečnosti nepřináší zásadní zjednodušení, jelikož nakládání s majetkem je zde popsáno relativně zmatečně a nachází se zde dokonce několik vnitřních rozporů. Ze zákona například není zcela jasné, jestli se majetek vložený zřizovatelem stává skutečně majetkem samotné VKI, a jestli je tedy její právo s ním nakládat skutečně volné.

§ 27 upravuje případy, kdy VKI může být členem, společníkem, zakladatelem nebo zřizovatelem právnické osoby či do ní vložit peněžitý i nepeněžitý majetek, ovšem pouze na základě souhlasu dozorčí a správní rady – v této věci, která může mít dalekosáhlé následky (např. zcizení části sbírky muzejní povahy), by bylo vhodné získání souhlasu i od zřizovatele instituce.

Značně kontroverzním bodem je pak § 31 věnovaný pracovněprávním vztahům. Nelze zcela popřít, že zmíněné úpravy by v jistém směru kulturním organizacím zjednodušily uměleckou činnost, je ale otázkou, na základě jakého privilegia by mělo dojít k tak zásadnímu kroku, jakým je vyjmutí pracovních poměrů na dobu určitou ze zákoníku práce, to stejné se týká platových poměrů zaměstnanců VKI. Zde se jedná o úpravu stejně dobře využitelnou jako zneužitelnou.

Když se v důvodové zprávě zmiňuje navýšení mzdového ohodnocení jakožto motivace a cesta k vyšší umělecké kvalitě (jakkoliv toto vyjádření je poněkud absurdní samo o sobě), mohli bychom pokračovat otázkou, kde najednou zřizovatelé na tento krok získají zdroj financí. Tento problém bohužel asi nesouvisí tolik

s problematickou právní formou kulturních institucí, ale spíše s obecným nedostatkem financí na kulturní instituce dané povahy.

Závěrem lze konstatovat, že tak s napětím očekávaný zákon o VKI bohužel tyto naděje nenaplnil. A to nejenom z hlediska čistě legislativního, které bylo na posouzení příslušných orgánů státní správy, ale i v rámci případných reálných dopadů na fungování kulturních organizací, by zákon v tomto znění neuspokojil poptávku potenciálně dotčených subjektů.

Například Českomoravská konfederace odborových svazů ve stanovisku k senátnímu návrhu zákona o VKI reagovala s velkým znepokojením, kdy zejména odmítá, aby se kvůli jedinému sektoru kultury, kterým jsou v jejich očích zejména divadla, upravoval provoz všech ostatních kulturních institucí, včetně paměťových (muzea, galerie, knihovny), pro které navrhovaný zákon není vhodný. ČMKOS navrhuje namísto tvorby zákona zcela nového upravit zákony stávající a vidí tuto alternativu jako reálnou.

Tento fakt asi nelze zcela popřít, zejména přihlédneme-li k tomu, kolik kontroverzních částí obsahuje zatím jediný ucelený návrh zákona o VKI. Pro začátek je na místě na straně jedné zejména odlišit problémy, které jsou způsobeny absencí či nedostatky právní úpravy, a na straně druhé definovat nedostatky provozu kulturních institucí související s důvody spíše ekonomické povahy (reálné možnosti státního rozpočtu, systém určení daní apod.)

Pokud by pak skutečně měl obdobný zákon vzniknout, je nezbytná velmi široká odborná mezioborová diskuse, díky které by se předešlo často tak na první pohled zjevným nedostatkům a polovičatým řešením.

Tehdejší ministr Kultury Daniel Herman se k tomuto návrhu přímo na senátním zasedání vyjádřil odmítavě následujícím způsobem: „*Ačkolí se ministerstvo kultury zavázalo v Programovém prohlášení Vlády ČR, ze dne 12. února 2014, k přijetí zákona o veřejnoprávní instituci v kultuře, neshledáváme aktuální formu jako krok správným směrem.*“³¹

---

³¹ *Zákon o veřejných kulturních institucích prošel senátem.* Divadelní noviny, 25.4.2016. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/zakon-o-verejnych-kulturnich-institucich-prosel-senatem>

5. Reflexe dosavadních návrhů a důležité otázky transformace

V následující kapitole, která je do určité míry psána v diskusním formátu, jsem se pokusila posoudit určité aspekty dosavadních návrhů, ve kterých shledávám největší nedostatky, vznést některé otázky a pokusit se najít odpovědi k řadě oblastí, které jsou v rámci probíhající diskuse zcela opomíjeny.

Do jaké míry může ovlivňovat zřizovatel chod organizace a zadávat jí úkoly?

Jestliže organizace je zřízena k zabezpečení úkolů, které stát, resp. zřizovatel, není schopen plnit, v našem případě tedy poskytovat veřejné kulturní služby, dá se do značné míry pochybovat o jeho schopnostech odborně kvalifikované a právní subjektivitou nadané instituci kompetentně zadávat úkoly, resp. jakýmkoli jiným způsobem zasahovat do její umělecké, případně sbírkotvorné a výstavní činnosti. Je bezpochyby možné subvencovat dodatečným způsobem určité projekty (například ty vážící se k určitým významným výročím), ale jen těžko lze souhlasit s přímým ukládáním úkolů. Ostatně současný ministr kultury Baxa k nedávnému rozhodnutí Národního divadla neuvést Čajkovského operu Kouzelné střívičky v souvislosti s válkou na Ukrajině uvedl, že přestože s rozhodnutím samotným nemusí souhlasit, bylo by mnohem horší, kdyby Ministerstvo kultury mělo nařizovat, jaké kusy se mají a nemají hrát.

Je ve stávající době únosné, aby byly nadále zřizovány státní příspěvkové organizace živého umění?

Na rozdíl od PO paměťového či sbírkotvorného typu lze do určité míry pochybovat o správnosti setrvávání u modelu, v rámci kterého jsou tři ve svém oboru nejvýznamnější instituce – Národní divadlo, Česká filharmonie a Pražský filharmonický sbor – přímo zřizovány státem. Na rozdíl od organizací paměťového druhu, které pečují o státní majetek v místech, kde se historicky nalézal a nalézá, ať už se jedná o hrady, zámky či rozsáhlé sbírky, a tedy v intencích možného územně pokrývající celou Českou republiku, je pragocentrismus u PO živého umění, byť

rovněž s historickými kořeny, jen obtížně pochopitelný, jestliže tím reálně limituje své občanstvo na zlomek celkové populace. S tím úzce souvisí i problematický způsob financování napojený na státní rozpočet České republiky, na který přispívají bez rozdílu místa bydliště všichni občané, ale jen málokteří mohou využívat kulturní služby, které tyto tři instituce poskytují. Směřování stávající odborné diskuse tuto problematiku rovněž reflektuje, jakkoli, dle mého názoru, pouze v obecné rovině, která neřeší podstatu problému, ale jde spíše po povrchu. Jestliže se začíná stále více a hlasitěji projevovat názor, že transformace PO na veřejnoprávní instituce v kultuře, či jejich ekvivalent, není vhodná pro všechny PO Ministerstva kultury, ale právě zejména – či spíše výhradně – pro tyto tři výše jmenované, měli bychom to považovat za signifikantní ve vztahu k celé problematice přeměny na jiný druh právnické osoby. Stejně jako v mnoha dalších případech je totiž primární problém, alespoň podle mého názoru, úplně jinde, než kde jej prezentují obě strany přetrvávajících sporů.

Jaký je důvod, že přes opakované volební sliby, programová prohlášení a úkoly v plánu legislativních prací dosud nedošlo k přijetí a dokonce ani vzniku vládního návrhu zákona o veřejných kulturních institucích?

Zde do značné míry můžeme poukázat na předchozí kapitoly. Vznik nového druhu právnické osoby, která bude působit výhradně v oboru kultury a bude určitou měrou napojena na stát, a to minimálně po finanční či majetkové straně, je v rámci stávajících obecných právních předpisů – rozpočtových pravidel, zákona o majetku státu, občanského zákoníku atd. - nesmírně komplikovaným a vysoce odborným úkolem. Je nutno si uvědomit, že volání části kulturní obce po transformaci je do značné míry voláním laiků po „něčem lepším“. Rovněž tak dlouhodobá zkušenost bohužel ukazuje, že reflexe reality – ať ekonomické či právní – nebývá na prvním místě priorit při přípravě politických prohlášení, navíc v tak politicky nezajímavém oboru, jakým bohužel kultura stále je. Hlavní problém možná nespočívá v právní problematice, ostatně jak ukazuje zákon č. 203/2006 Sb., určitá míra zvláštní právní úpravy je jistě možná. Tlak na víceleté financování, a tím de facto vznik zvláštního druhu mandatorních výdajů, bez kterého se celá transformace stává zejména institutem zabezpečení ředitele před politicky motivovaným odvoláním, se nicméně ve stávajícím ekonomickém prostředí zdá být naprosto neprůchodným.

Jaké jsou rozdíly mezi státními PO zřizovanými MK a PO ÚSC?

Kromě z podstaty vyplývajících omezení územního dopadu dané organizace, jakkoli mnohé PO ÚSC zejména v oboru živého umění svou kvalitou produkce výrazně překonávají svůj „regionální“ význam, lze vysledovat několik zásadních rozdílů mezi správou PO Ministerstvem kultury a ÚSC. Na prvním místě je třeba zmínit rozpočtové zabezpečení. Jakkoli státní PO rozhodně nemohou být považovány za nadstandardně zajištěné samotným příspěvkem na provoz, vzhledem k fungování rozpočtování na úrovni státu, resp. organizačních složek státu, je udržení jejich fungování jedním z primárních cílů při každoroční přípravě rozpočtu ministerstva. Jestliže dochází ke snížení, resp. stagnaci, rozpočtu kapitoly MK, jsou primárně omezovány investiční plány a provozní výdaje úřadu samotného, sekundárně pak dochází ke snížení celkového objemu disponibilních prostředků určených na nenárokovou podporu kultury – typicky dotace. Oproti tomu rozpočtování na úrovni obcí a krajů umožňuje větší dispozici s celkovým objemem prostředků a jeho „prioritizaci“ na aktuálně problematičtější oblasti např. školství či zdravotnictví. Častým apelem na Ministerstvo kultury z regionů pak bývají z toho vyplývající návrhy na úplné převzetí zřizovatelské funkce konkrétních organizací, či mimořádné navýšení prostředků poskytovaných v rámci *Programu státní podpory profesionálních divadel, symfonických orchestrů a pěveckých sborů*, které jediné mohou odvrátit totální kolaps té dané instituce. Dalším problémem je otázka ingerence představitelů ministerstva a ÚSC do fungování příspěvkových organizací. Přes některé excesy, které byly nastíněny výše, lze považovat výkon zřizovatelských funkcí ministerstvem za poměrně funkční, plynulý a – zejména díky odbornému aparátu samotného úřadu – i kompetentní. Oproti tomu fungování jednotlivých zastupitelstev a rad často vzniklých na základě křehkých politických koalic sebou nese pochopitelně určité prvky nepředvídatelnosti. Vzhledem k pravidelné obměně představitelů ÚSC dochází k výrazně většímu provázání politické a kulturní reprezentace, která je navíc v pravidelném a úzkém styku v rámci jednotlivých akcí pořádaných organizacemi či ÚSC, a jmenovaní ředitelé si tak často nesou „cejch“ protežování jinou politickou garniturou. V závislosti na míře odolnosti a schopnosti hodnotit celou problematiku s nadhledem a udržovat minimálně zdání o politické neangažovanosti v oblasti příspěvkových organizací tak někdy je umožněna nesmírně důležitá kontinuita ve vedení jednotlivých institucí, v opačném případě nicméně hrozí provádění

pravidelných „čistek“, případně pochybných jmenování sice politicky spřízněných, ale jinak absolutně nevhodných kandidátů, na vedoucí místa. Jako příklady uvedme odvolání pěti ředitelů krajských muzeí a galerií v Ústeckém kraji v roce 2017, odvolání ředitelky Českého muzea stříbra v Kutné Hoře v loňském roce, ředitele Muzea Náchodska rovněž v loňském roce, ředitele teplického muzea v roce 2020 či jmenování a následné odvolání ředitelky Památníku Karla Čapka v roce 2019. V tomto ohledu je nutno konstatovat, že PO v gesci Ministerstva kultury mají výrazně stabilnější podporu a podmínky pro své dlouhodobé fungování.

Jaké další úkoly plní PO Ministerstva kultury v rámci svých hlavních činností a může toto ovlivnit případnou transformaci?

Jestliže je předmětem této diplomové práce činnost příspěvkových organizací Ministerstva kultury a jejich potenciální transformace, nesmíme zapomenout na jeden obvykle opomíjený, ale přesto nesmírně důležitý, aspekt, a sice úkoly vyplývající z právního řádu, které jsou následně reflektovány ve zřizovacích listinách. Tyto úkoly jsou velmi specifické a ze své podstaty se týkají prakticky výhradně PO paměťového typu. Jak bylo již opakovaně řečeno, stát zakládá PO pro plnění účelů, pro které nemá sám dostatečné odborné kapacity, resp. je vhodnější s ohledem na charakter činností delegovat jejich výkon na odborně dostatečně zajištěnou instituci. V českém právu tento princip dokládají dílčí ustanovení týkající se zejména péče o kulturní dědictví. Například na základě zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, vydávají odborné organizace vyjmenované v příloze zákona dočasná a trvalá osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty. Organizace jsou vymezeny částečně na základě odborného a částečně regionálního principu. Zajímavostí je, že takto určeny jsou také čtyři instituce mimo působnost Ministerstva kultury, zde pochopitelně na základě odbornosti; jedná se o Židovské muzeum v Praze pro předměty z oboru judaika, Vojenský historický ústav pro předměty z oboru militária, Národní zemědělské muzeum pro předměty z oboru zemědělství, potravinářské výroby, lesnictví a myslivosti a Poštovní muzeum pro oblast filatelie. Obdobně podle zákona č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, jsou určeny rovněž státní organizace (opětovně nikoli výlučně v působnosti MK), jako depozitární prostor pro navrácené kulturní statky. Jsou jimi například Národní muzeum, Národní galerie v Praze, Uměleckoprůmyslové muzeum

v Praze, Národní technické muzeum, Národní filmový archiv či Státní ústřední archiv v Praze. V případě transformace příspěvkových organizací by bylo tedy zapotřebí vhodným legislativním způsobem upravit pokračování poskytování těchto služeb pro Ministerstvo kultury – což by bylo ovšem nesmírně obtížně při větší nezávislosti těchto institucí v nové právní formě na státu – nebo zajistit dostatečné odborné a depozitární kapacity při stávajícím Ministerstvu kultury, což se na základě výstupů této práce jeví jako zcela nemožné.

Jaký je vztah Evropské unie k Příspěvkové organizaci poskytující veřejnou kulturní službu?

Za mimořádné pochybení všech navrhovatelů a předkladatelů shora odkazovaných návrhů můžeme považovat absolutní nedostatek reflexe vztahu příspěvkových organizací k právnímu prostředí Evropské unie. V situaci, kdy Unie na základě všemožných nařízeních a směrnic stále více zmenšuje prostor pro právní úpravu vlastními jednotlivými státy, by měla být otázka posttransformačního postavení stávajících PO v oblasti kultury na prvním místě jejich zájmu. Je tedy do značné míry paradoxní, že návrhy na transformaci PO na subjekt jiného typu neobsahují v zásadě žádná ustanovení byť vzdáleně se této problematikou dotýkající. Můžeme tedy jen dovozovat, a to na základě dříve konstatované jisté míry účelovosti dosavadních návrhů, že takovým úvahám se předkladatel vyhýbá naprosto úmyslně. Při bližším seznámení s relevantními materiály EU, například směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU, totiž zjišťujeme, že dle unijní definice tzv. veřejnoprávního subjektu, který může být povolán k celé řadě činností jindy uložených státu, je právě stávající podoba příspěvkové organizace v České republice tou nejvhodnější institucí, naplňuje totiž následující znaky:

- Je založena za zvláštním účelem spočívajícím v uspokojování potřeb obecného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu,
- má právní subjektivitu
- je financována převážně státem, regionálními nebo místními orgány nebo jinými veřejnoprávními subjekty.

Ve chvíli, kdy by došlo k transformací způsobenému zániku jednoho ze znaků tzv. veřejnoprávního subjektu, mělo by to pochopitelně nedozírné následky např. na

možnosti čerpání unijních fondů či realizaci veřejných zakázek. Měli bychom tedy mít rovněž na paměti, že každý další seriózně míněný návrh transformace by se měl věnovat rovněž problematice ve zkratce nastíněné v tomto bodu.

6. Závěr

Je obtížné zaujmout jednoznačné stanovisko k potřebě transformace příspěvkové organizace na jiný právní subjekt, například veřejnou kulturní instituci či veřejnoprávní instituci v kultuře. Máme-li vycházet z dosavadních návrhů, kterým jsem se v této práci věnovala, dalo by se zjednodušeně prohlásit, že než provádět transformaci takto polovičatou, účelovou, nedostatečně odůvodněnou, a s mlhavou nadějí na změnu podstatných problémů, se kterými se institucionální provozování kultury potýká, lepší transformaci neprovádět vůbec a zůstat, minimálně v případě státních příspěvkových organizací v oblasti kultury, u dosavadního fungujícího modelu. Pokud výše zmíněná touha některých představitelů kulturní obce po zavedení holdingového systému má přinést zlepšení hospodaření a fungování institucí jako v případě spojení Národního divadla a Státní opery, po které NKÚ nedokázalo najít deklarovanou úsporu³² a naopak konstatovalo nadále vzrůstající nákladů na činnost i celkových nákladů³³, mělo by být ke každé obdobné akci přistupováno mimořádně obezřetně.

Také další mantra reformátorů, tedy kooperativní financování státu a ÚSC, by představovala obrovské problémy. Má-li být toto společné financování dobrovolné, je možné již nyní, má-li být uloženo zákonem, dojde k následujícímu – ÚSC budou spolufinancovat činnost státních PO ve svém regionu a stát bude připlácet na činnost patrně všech PO v gesci ÚSC. Již na první pohled je patrné, že taková úprava nemůže přinést kromě bouří v organizacích sdružujících obce a kraje v zásadě nic pozitivního. Jak bylo konstatováno v předchozí části této práce, celá vzrušená diskuze ohledně transformace PO je primárně otázkou ekonomickou, nikoli politickou, odbornou či právní.

Jestliže si tato práce kladla ve svém úvodu za cíl přinést komplexní pohled na problematiku případné přeměny státních příspěvkových organizací v oblasti kultury na jinou právní formu, musím uvést, že dosavadní snahy, ať vznikly na jakékoli půdě,

---

³² „Kontrolou bylo zjištěno, že transformace SOP nepřinesla deklarovanou úsporu nákladů. Sloučení státní příspěvkové organizace SOP s ND mělo přinést ekonomicky a organizačně stabilní a umělecky výkonnou organizaci, která bude dále „budovat povědomí o kvalitě svých značek nejen v tuzemsku, ale také v zahraničí“ - Kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ16/15 Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit příspěvková organizace Národní divadlo - dostupné online z: <https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/K16015.pdf>

³³ tamtéž

byly vždy produktem spíše nadšení než střízlivého vyhodnocení komplexní problematiky, což samo o sobě vede spíše k neustálému odkládání prací na nových návrzích (po té, co jsou ty předchozí do značné míry s ostudou staženy) než k vypracování opravdu komplexní úpravy. V aktuálním programovém prohlášení vlády návrh na zpracování transformačního předpisu pochopitelně opět nechybí, nezbyvá tedy než se zájmem sledovat vývoj věcí budoucích.

Obecně je možné říci, že celé problematice chybí věcná a po všech směrech odborně poučená diskuse. Dosavadní výkřiky, apely a petice různých částí kulturní obce, které jsou bezpochyby vážně míněny, ale od jakékoli reality vzdáleny „světelné roky“, zatím pochopitelně nebyly příliš úspěšné. Rovněž lze vysledovat, že různé skupiny odborníků – pracovníků v kultuře – mají své parciální zájmy a problémy skupin ostatních neberou v potaz. Také jestliže dochází, například na půdě Ministerstva kultury, k diskusi mezi umělci a pracovníky v kultuře na straně jedné a právními a ekonomickými experty na straně druhé, je snadné pochopit, proč se stále nedaří nalézt „společnou řeč“.

Úplným závěrem si tedy dovolím – na základě skutečností uvedených v této práci a poznatků získaných při jejím zpracování – české kultuře, která je v mnoha případech tak úspěšná, popřát snad konečně fundovanou a komplexní debatu o budoucnosti a udržitelném financování spíše než urychlené přijetí zákona o transformaci příspěvkových organizací.

7. Seznam pramenů a literatury:

BUCZKOVÁ, Alena. *Příspěvkové organizace územních samosprávných celků*. Bakalářská práce. Brno: Masarykovy univerzity, Právnická fakulta.

BURIAN, Jan: *Transformace Národního divadla jako předpoklad jeho dalšího rozvoje*. In: Divadelní noviny, 10/2015.

Český hudební slovník. [online]. [cit. 24.4.2022]. Dostupné z:
<https://www.ceskyhudebnislovník.cz/>

DOLEJŠOVÁ, Veronika: *Příspěvkové organizace*. Bakalářská práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická.

HUBENÁ, Magdalena: *Odras politické situace v kultuře Československa v letech 1948 – 1960*. Bakalářská práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta.

JANDOVÁ, Marika. *Právní úprava postavení příspěvkových organizací*. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.

MOŠA, Stanislav: *Nedostatky příspěvkové organizace pro živá umění*, in: Divadelní noviny, 26.10.2015. Dostupné z: <https://www.divadelni-noviny.cz/nedostatky-prispevkove-organizace-pro-ziva-umeni-2>

NEKOLNÝ, Bohumil. *Studie současného stavu podpory umění*. 1. vyd. Praha : Institut umění - Divadelní ústav, 2011.

NEKOLNÝ, Bohumil: *Kulturní rozpočty v Evropě*. Revue Politika, 9/2005. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/kulturni-rozpocety-v-evrope>

PIŠTOVÁ, Michaela: *Převody bytových jednotek z vlastnictví družstva do vlastnictví členů družstva*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

PRINCLÍKOVÁ, Petra: *Státní podpora kultury*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Brno, 2013.

Státní kulturní politika 2009 – 2014

Státní kulturní politika 2015 – 2020

Státní kulturní politika 2021 – 2025+

ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta: *Zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře*. In: Theatralia 20/2017

Právní předpisy:

Dokumenty připomínkového řízení k návrhu zákona o kultuře

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku státu

Zákon č. 250/2000 Sb., rozpočtová pravidla územních samosprávných celků

Zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury

Zákon č. 148/1949 Sb., o Národní galerii v Praze

Dekret č. 129/1945 Sb., dekret presidenta republiky o státním orchestru Česká filharmonie

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty

Zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků

Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy

Příloha č. 1

129.

Dekret presidenta republiky ze dne 22. října 1945 o státním orchestru Česká filharmonie

K návrhu vlády ustanovují:

§ 1

Z řádných a zatímních členů spolku "Česká filharmonie (Pražská filharmonie), sdružení hudebních umělců z povolání v Praze" se zřizuje státní orchestr s názvem Česká filharmonie jako samostatný a samosprávný ústav se sídlem v Praze.

§ 2

(1) Náklady spojené se správou a provozem státního orchestru Česká filharmonie, pokud nejsou kryty vlastními jejími příjmy, hradí stát.

(2) Práva a závazky spolku "Česká filharmonie (Pražská filharmonie), sdružení hudebních umělců z povolání", přecházejí podle dohody se spolkem bez náhrady na státní orchestr Česká filharmonie.

§ 3

(1) Dohled na státní orchestr Česká filharmonie vykonává ministr školství a osvěty.

(2) Podrobnosti o organisaci správy a provozu, o zásadách pro hospodaření a o doplňování orchestru stanoví organizačním řádem ministr školství a osvěty v dohodě s ministry financí a vnitra.

(3) Služební a platové poměry členů a ostatních zaměstnanců státního orchestru Česká filharmonie upraví ministr školství a osvěty v dohodě s ministry financí, vnitra a ochrany práce a sociální péče.

§ 4

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr školství a osvěty v dohodě s ministry financí, vnitra a ochrany práce a sociální péče.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Příloha č. 2

148.

Zákon ze dne 11. května 1949 o Národní galerii v Praze

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Čl. I.

§ 1.

Národní galerie v Praze je státní ústav, jehož úkolem je odborně shromažďovati a spravovati malířská, sochařská a grafická díla domácího i cizího umění, o nich vědecky bádati a činiti je přístupnými veřejnosti.

§ 2.

(1) Do vlastnictví československého státu přecházejí bez náhrady sbírky, které jsou ve vlastnictví Moderní galerie v Praze, jakož i sbírky, které jsou jako součást zůstatkové podstaty země České buď uloženy v Moderní galerii v Praze nebo tvoří sbírky grafického oddělení Národního musea v Praze, zahrnujíc v to i t. zv. Hollareum.

(2) Sbírkami, uvedené v odstavci 1, se včleňují do sbírek Národní galerie v Praze, spolu se sbírkami, uvedenými v § 1 zákona ze dne 8. května 1936, č. 127 Sb., jímž československý stát nabývá sbírek Společnosti vlasteneckých přátel umění v Čechách.

§ 3.

Národní galerie v Praze podléhá přímo ministerstvu školství, věd a umění.

§ 4.

Organisaci a správu Národní galerie v Praze upraví ministerstvo školství, věd a umění statutem, který vydá v dohodě s ministerstvy vnitra, financí a informací a osvěty a s nejvyšším účetním kontrolním úřadem.

Čl. II.

(1) Zákon č. 127/1936 Sb. se zrušuje.

(2) Jmění fondu, zřízeného podle § 3 zákona č. 127/1936 Sb., přechází na stát.

Čl. III.

(1) Nadání Moderní galerie v Praze se zrušuje a vedle jeho jmění, uvedeného v čl. I, § 2, odst. 1, přechází na československý stát i jeho jmění ostatní.

(2) Přejedání vlastnického práva na polovinu nemovitostí, zapsaných ve vložkách čís. 984 a 1018 pozemkové knihy katastrálního území Královské Vinohrady, s Moderní galerie v Praze na československý stát (správu školství, věd a umění) zapíše knihovní soud na návrh ministerstva techniky, odvolaje se na tento zákon.

Čl. IV.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr školství, věd a umění a ministr techniky v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Dr. Ing. Šlechta v. r.

Příloha č. 3

SENÁT
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

10. FUNKČNÍ OBDOBÍ

413.

USNESENÍ SENÁTU

z 22. schůze, konané dne 20. dubna 2016

k návrhu senátního návrhu zákona senátora Jiřího Šestáka a dalších senátorů o veřejných kulturních institucích a o změně a doplnění některých zákonů /senátní tisk č. 183/ - 2. čtení

Senát

I. schvaluje návrh senátního návrhu zákona o veřejných kulturních institucích a o změně a doplnění některých zákonů ve znění přijatých pozměňovacích návrhů **jako senátní návrh zákona;**

II. pověřuje:

1. předsedu Senátu, aby zajistil úpravu důvodové zprávy k návrhu zákona v souladu s jeho schváleným zněním a postoupil návrh zákona Poslanecké sněmovně k dalšímu ústavnímu projednání;
2. senátory Jiřího Šestáka, Jiřího Oberfalzera a Zdeňka Brože, aby návrh zákona odůvodnili v Poslanecké sněmovně.

Milan Štěch v. r.

předseda Senátu

František Bradáč v. r.

ověřovatel Senátu

ZÁKON

ze dne 2016

**o veřejných kulturních institucích a o změně některých zákonů (zákon
o veřejných kulturních institucích)**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

VEŘEJNÁ KULTURNÍ INSTITUCE

HLAVA I

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje

- a) účel a činnost veřejné kulturní instituce,
- b) zřízení, vznik, zrušení a zánik veřejné kulturní instituce,
- c) postavení a působnost zřizovatele a orgánů veřejné kulturní instituce,
- d) hospodaření a nakládání s majetkem veřejné kulturní instituce,
- e) některé otázky postavení veřejné kulturní instituce v rámci pracovněprávních vztahů.

§ 2

Veřejná kulturní instituce

(1) Veřejná kulturní instituce je právnickou osobou zřízenou podle tohoto zákona, jejíž hlavní činností je poskytování veřejných kulturních služeb a provádění souvisejících činností, které jsou neziskové a slouží veřejnému zájmu. Veřejná kulturní instituce může mimo hlavní činnosti, za podmínek stanovených tímto zákonem, vykonávat i činnost doplňkovou, která nesmí ohrožovat nebo omezovat činnost hlavní a nesmí být hrazena z prostředků získaných od zřizovatele nebo z jiných veřejných zdrojů.

(2) Účelem veřejné kulturní instituce je zajištění kulturních cílů, kulturního života, přispění k udržení co nejvyšší umělecké kvality a posílení významu české kultury v rámci mezinárodního kulturního dění. Konkrétní cíle činnosti veřejné kulturní instituce stanoví zřizovací listina nebo zřizovací smlouva.

(3) Veřejná kulturní instituce hospodaří s vlastním majetkem, a to s majetkem zřizovatelem vloženým a majetkem nabytým vlastní činností, a hospodaří s péčí řádného hospodáře s majetkem svěřeným zřizovatelem, popřípadě s jiným svěřeným majetkem.

(4) Název veřejné kulturní instituce obsahuje označení „veřejná kulturní instituce“, které může být nahrazeno zkratkou „v. k. i.“. Jiné osoby nesmějí ve svém názvu nebo obchodní firmě toto označení používat.

HLAVA II

ZŘÍZENÍ A VZNIK VEŘEJNÉ KULTURNÍ INSTITUCE

§ 3

Zřízení veřejné kulturní instituce

(1) Veřejná kulturní instituce může být zřízena Českou republikou, územním samosprávným celkem nebo, umožňuje-li to zřizovací listina nebo zřizovací smlouva jiné veřejné kulturní instituce, touto veřejnou kulturní institucí (dále jen „zřizovatel“); jménem České republiky plní funkci zřizovatele veřejné kulturní instituce Ministerstvo kultury.

(2) Veřejná kulturní instituce může být zřízena společně více zřizovateli. Zřizovací smlouva upraví vzájemná práva a povinnosti zřizovatelů související se zřízením veřejné kulturní instituce a stanoví způsob jejich jednání vůči třetím osobám.

(3) Veřejná kulturní instituce je zřízena dnem vydání zřizovací listiny vyhotovené ve formě notářského zápisu zřizovatelem. Je-li veřejná kulturní instituce zřizována společně více zřizovateli, je zřízena dnem podpisu zřizovací smlouvy vyhotovené ve formě notářského zápisu zřizovateli nebo posledním ze zřizovatelů. Zřizovací listina se vydává, popřípadě zřizovací smlouva uzavírá i při vzniku veřejné kulturní instituce splnutím (§ 7 odst. 4 a 5) a rozdělením (§ 7 odst. 6 a 7).

(4) Zřizovací listina nebo zřizovací smlouva veřejné kulturní instituce (dále jen „zřizovací listina“) musí obsahovat alespoň

- a) název a sídlo veřejné kulturní instituce,
- b) název, sídlo a identifikační číslo, bylo-li přiděleno, každého ze zřizovatelů,
- c) účel, ke kterému se veřejná kulturní instituce zřizuje, předmět hlavní a doplňkové činnosti,
- d) dobu, na kterou se veřejná kulturní instituce zřizuje, pokud není doba trvání uvedena, má se za to, že je zřízena na dobu neurčitou,
- e) zřizuje-li veřejnou kulturní instituci společně více zřizovatelů, způsob přijímání rozhodnutí v působnosti zřizovatele, případně způsob hlasování či jednání a kvorum potřebné pro přijetí rozhodnutí v působnosti zřizovatele,
- f) identifikaci osoby nebo osob s obdobným účelem nebo činností jako je účel či hlavní činnost veřejné kulturní instituce, případně s kvalifikací v oboru souvisejícím s hlavní činností veřejné kulturní instituce, které budou mít právo nominovat kandidáty pro jmenování do správní rady podle tohoto zákona (dále jen „osoba s nominačním právem“),
- g) počet členů správní rady a z toho počet členů jmenovaných z kandidátů nominovaných osobou nebo osobami s nominačním právem,
- h) počet členů dozorčí rady a délku jejich funkčního období,
- i) pravidla pro výběr kandidátů navrhovaných do funkce člena správní rady, případně dozorčí rady,
- j) pravidla odměňování členů správní a dozorčí rady,
- k) pravidla výběrového řízení pro jmenování ředitele, délku jeho funkčního období a případně bližší vymezení jeho práv a povinností,
- l) jméno, datum narození a bydliště osoby pověřené zřizovatelem vykonáváním působnosti ředitele do doby jmenování prvního ředitele,
- m) vymezení majetku, který zřizovatel nebo zřizovatelé vkládají do veřejné kulturní instituce,
- n) vymezení majetku, který zřizovatel nebo zřizovatelé svěřují veřejné kulturní instituci,
- o) způsob financování provozu veřejné kulturní instituce, přičemž zřizovací listina stanoví alespoň základní parametry financování poskytovaného veřejné kulturní instituci, kde základními parametry jsou objem a časové období financování,

- p) výši a způsob tvorby rezervního fondu, případně i jiných fondů,
- q) vypořádání práv, povinností a závazků po ukončení činnosti,
- r) způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření veřejné kulturní instituce,
- s) zda může veřejná kulturní instituce zřizovat nebo spolu zřizovat jiné veřejné kulturní instituce či organizační složky, případně za jakých podmínek.

(5) Nestanoví-li tento zákon jinak, může být zřizovací listina měněna pouze rozhodnutím zřizovatele ve formě notářského zápisu nebo dohodou všech zřizovatelů ve formě notářského zápisu, a to po projednání se správní radou.

(6) Sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejné kulturní instituce je možné pouze na základě rozhodnutí zřizovatele ve formě notářského zápisu nebo dohody všech zřizovatelů ve formě notářského zápisu, a to po projednání se správní radou.

§ 4

Vznik veřejné kulturní instituce

(1) Veřejná kulturní instituce vzniká dnem, ke kterému je zapsána do rejstříku veřejných kulturních institucí vedeného Ministerstvem kultury.

(2) Návrh na zápis nebo změnu zápisu veřejné kulturní instituce do rejstříku veřejných kulturních institucí podává zřizovatel nebo osoba k tomu zřizovatelem písemně zmocněná, nebo ředitel v případě změny zapsaných údajů. Je-li veřejná kulturní instituce zřizována společně více zřizovateli, podávají návrh na zápis nebo změnu zápisu zřizovatelé společně, nebo ten z nich, který byl k tomu ostatními zřizovateli písemně zmocněn. K návrhu na zápis musí být přiložena zřizovací listina, listiny obsahující skutečnosti, které mají být do rejstříku veřejných kulturních institucí zapsány a listiny, které se zakládají do sbírky listin. Návrh na zápis veřejné kulturní instituce musí být podán do 90 dnů ode dne jejího zřízení. Návrh na zápis zapisovaných údajů musí být podán bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti.

(3) Do rejstříku veřejných kulturních institucí se zapisují tyto údaje

- a) název, sídlo a identifikační číslo veřejné kulturní instituce,
- b) den vzniku veřejné kulturní instituce,
- c) druhy hlavní a doplňkové činnosti,
- d) dobu, na kterou se veřejná kulturní instituce zřizuje, pokud není doba trvání uvedena, má se za to, že je zřízena na dobu neurčitou,
- e) název, sídlo a identifikační číslo zřizovatele nebo zřizovatelů,
- f) jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu osoby pověřené zřizovatelem vykonáváním působnosti ředitele do doby jmenování prvního ředitele, den zahájení a ukončení výkonu jeho funkce,
- g) jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu ředitele, den zahájení a ukončení výkonu jeho funkce,

- h) jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu členů správní rady, den zahájení a ukončení výkonu jejich funkcí,
- i) jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu členů dozorčí rady, den zahájení a ukončení výkonu jejich funkce,
- j) počet členů dozorčí a správní rady,
- k) názvy a sídla organizačních složek, jsou-li ve veřejné kulturní instituci vytvořeny, a v takovém případě i jména, příjmení, data narození a místa trvalého pobytu vedoucích organizačních složek, den zahájení a ukončení výkonu jejich funkce,
- l) den a právní důvod zrušení veřejné kulturní instituce,
- m) den zániku veřejné kulturní instituce,
- n) změna nebo zánik zapsaných skutečností,
- o) den, ke kterému byl zápis proveden.

(4) Sbirka listin obsahuje

- a) zřizovací listinu a její pozdější změny, po každé změně zřizovací listiny musí být uloženo také její platné úplné znění,
- b) účetní závěrku a výroční zprávu v rozsahu podle § 25,
- c) rozhodnutí o jmenování, odvolání nebo doklad o jiném ukončení funkce ředitele, vedoucích organizačních složek a osob, které jsou členy správní a dozorčí rady,
- d) podpisový vzor ředitele a osoby pověřené zřizovatelem vykonáváním působnosti ředitele do doby jmenování prvního ředitele,
- e) podpisové vzory vedoucích organizačních složek,
- f) podpisový vzor předsedy správní a dozorčí rady,
- g) rozhodnutí soudu vydaná podle insolvenčního zákona,
- h) další listiny, o kterých tak stanoví právní předpis.

(5) Bližší pravidla vedení rejstříku veřejných kulturních institucí stanoví Ministerstvo kultury prováděcím právním předpisem.

§ 5

Jednání za veřejnou kulturní instituci před zápisem do rejstříku veřejných kulturních institucí

(1) Za veřejnou kulturní instituci jedná do jejího vzniku její zřizovatel. Je-li veřejná kulturní instituce zřizována společně více zřizovateli, jednájí zřizovatelé společně, nebo ten z nich, který byl k tomu ostatními zřizovateli písemně zmocněn. Z takového jednání je oprávněn a zavázán zřizovatel sám, jednájí-li zřizovatelé společně, jsou oprávněni a zavázáni společně a nerozdílně.

(2) Závazky vzniklé podle odstavce 1 přecházejí na veřejnou kulturní instituci dnem jejího vzniku.

HLAVA III

ZRUŠENÍ A ZÁNİK VEŘEJNÉ KULTURNÍ INSTITUCE

§ 6

Zrušení veřejné kulturní instituce

(1) Veřejná kulturní instituce se zrušuje

- a) rozhodnutím zřizovatele nebo dohodou všech zřizovatelů o zrušení veřejné kulturní instituce, a to dnem uvedeným v takové dohodě, jinak dnem, kdy byla tato dohoda uzavřena,
- b) rozhodnutím zřizovatele nebo dohodou všech zřizovatelů o sloučení, splynutí či rozdělení veřejné kulturní instituce, případně smlouvou zřizovatelů o sloučení, splynutí či rozdělení, a to dnem uvedeným v takové dohodě či smlouvě, jinak dnem, kdy byla tato dohoda či smlouva uzavřena; to platí v případě, že v procesu sloučení, splynutí či rozdělení dochází k zániku předmětné veřejné kulturní instituce,
- c) uplynutím doby, na kterou byla zřízena,
- d) dosažením účelu, pro který byla zřízena,
- e) zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku veřejné kulturní instituce nebo zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkursu z důvodu, že majetek veřejné kulturní instituce je zcela nepostačující, nebo
- f) rozhodnutím soudu.

(2) V případě, že veřejná kulturní instituce zaniká s právním nástupcem, dohoda o takovém zániku může stanovit, že majetek, pohledávky a závazky zrušené veřejné kulturní instituce, včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů, které nepřejdou na nástupnickou veřejnou kulturní instituci, přecházejí na zřizovatele, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak.

(3) V případě, že veřejná kulturní instituce zaniká bez právního nástupce, chráněný majetek podle § 26 odst. 5 zrušené veřejné kulturní instituce přechází zpět na zřizovatele, který ho do veřejné kulturní instituce vložil. To neplatí pro převod chráněného majetku na třetí osobu, pokud k tomu udělí souhlas zřizovatel, který ho do veřejné kulturní instituce vložil.

§ 7

Sloučení, splynutí a rozdělení veřejné kulturní instituce

(1) Veřejná kulturní instituce se může sloučit nebo splynout jen s jinou veřejnou kulturní institucí nebo rozdělit na více veřejných kulturních institucí.

(2) Sloučením dochází k zániku jedné nebo více veřejných kulturních institucí, čemuž předchází jejich zrušení bez likvidace. Majetek, pohledávky a závazky zanikající veřejné kulturní instituce, včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů, přecházejí na nástupnickou veřejnou kulturní instituci zúčastněnou na sloučení.

(3) O sloučení rozhodne zřizovatel po předchozím projednání sloučení se správní a dozorčí radou každé veřejné kulturní instituce zúčastněné na sloučení. Rozhodnutí o sloučení musí obsahovat název, sídlo a identifikační číslo zanikající a nástupnické veřejné kulturní instituce. Zřizovatel současně změní zřizovací listinu nástupnické veřejné kulturní instituce. Jsou-li slučované veřejné kulturní instituce zřízené různými zřizovateli, nahrazuje rozhodnutí o sloučení smlouva zřizovatelů o sloučení, která musí dále určit, který ze zřizovatelů bude dále vykonávat práva a povinnosti zřizovatele ve vztahu k nástupnické veřejné kulturní instituci. Tento zřizovatel změní zřizovací listinu nástupnické veřejné kulturní instituce.

(4) Splynutím dochází k zániku dvou nebo více veřejných kulturních institucí, jemuž předchází jejich zrušení bez likvidace. Majetek, pohledávky a závazky zanikající veřejné kulturní instituce, včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů, přecházejí na nově vzniklou veřejnou kulturní instituci.

(5) O splynutí rozhodne zřizovatel po předchozím projednání splynutí se správní a dozorčí radou každé veřejné kulturní instituce zúčastněné na splynutí. Rozhodnutí o splynutí musí obsahovat název, sídlo a identifikační číslo zanikajících veřejných kulturních institucí. Zřizovatel současně vydá zřizovací listinu nově vzniklé veřejné kulturní instituce. Jsou-li zanikající veřejné kulturní instituce zřízené různými zřizovateli, nahrazuje rozhodnutí o splynutí smlouva zřizovatelů o splynutí, která musí dále určit, který ze zřizovatelů bude dále vykonávat práva a povinnosti zřizovatele ve vztahu k nově vznikající veřejné kulturní instituci. Tento zřizovatel pak vydá zřizovací listinu nově vznikající veřejné kulturní instituce.

(6) Rozdělením veřejné kulturní instituce dochází k jejímu zániku. Majetek, pohledávky a závazky zanikající veřejné kulturní instituce, včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů, přecházejí na nově vzniklé veřejné kulturní instituce v rozsahu uvedeném v rozhodnutí o rozdělení. Ze závazků, které nejsou uvedeny v rozhodnutí o rozdělení, jsou nástupnické veřejné kulturní instituce zavázány společně a nerozdílně.

(7) O rozdělení rozhodne zřizovatel po předchozím projednání rozdělení se správní a dozorčí radou rozdělované veřejné kulturní instituce. Rozhodnutí o rozdělení musí obsahovat název, sídlo a identifikační číslo zanikající veřejné kulturní instituce; v rozhodnutí musí být dále stanoveno, v jakém rozsahu přechází majetek, pohledávky a závazky, včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů, ze zanikající veřejné kulturní instituce na nástupnické veřejné kulturní instituce. Zřizovatel současně vydá zřizovací listiny nástupnických veřejných kulturních institucí.

(8) Právní účinky sloučení, splynutí a rozdělení veřejné kulturní instituce nastávají ke dni zápisu těchto skutečností do rejstříku veřejných kulturních institucí.

§ 8

Zrušení veřejné kulturní instituce s likvidací

(1) Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se při zrušení veřejné kulturní instituce s likvidací ustanovení zvláštního právního předpisu o likvidaci²⁾.

(2) Likvidační zůstatek přejde dnem výmazu z rejstříku veřejných kulturních institucí na zřizovatele. Zřizovatel nese náklady likvidace včetně nákladů na odměnu likvidátora.

(3) O zrušení veřejné kulturní instituce a o jejím vstupu do likvidace může rozhodnout krajský soud, v jehož obvodu má veřejná kulturní instituce sídlo (dále jen „soud“) na návrh kteréhokoliv ze zřizovatelů, jestliže

a) nebyly ustaveny všechny orgány veřejné kulturní instituce po dobu delší než 6 měsíců,

- b) v některém z orgánů veřejné kulturní instituce zaniklo před více než 6 měsíci členství osoby vykonávající funkci tohoto orgánu nebo jeho člena, aniž by došlo k novému jmenování nebo zvolení daného orgánu nebo člena daného orgánu,
- c) v posledních 12 měsících existence veřejné kulturní instituce se nekonalo ani jedno zasedání správní rady veřejné kulturní instituce,
- d) veřejná kulturní instituce neprovádí hlavní činnost uvedenou ve zřizovací listině po dobu delší než 6 měsíců,
- e) veřejná kulturní instituce provozuje doplňkovou činnost v rozporu s § 2 odst. 1 nebo provozováním doplňkové činnosti došlo v období 6 měsíců opakovaně k ohrožení kvality a rozsahu hlavní činnosti, k jejímuž provádění byla veřejná kulturní instituce zřízena,
- f) veřejná kulturní instituce užívá příjmů ze své činnosti nebo ze svého majetku v rozporu s tímto zákonem,
- g) veřejná kulturní instituce, která změnila právní formu z právnické osoby soukromého práva podle § 40, se ve lhůtě tam uvedené nepřizpůsobila plně tomuto zákonu.

(4) Soud může rozhodnout o zrušení veřejné kulturní instituce a o jejím vstupu do likvidace i bez návrhu, je-li takový postup v zájmu ochrany práv nebo právem chráněných zájmů třetích osob a není-li zjednána náprava při neshodě mezi skutečným právním stavem a stavem zápisu v rejstříku veřejných kulturních institucí po výzvě Ministerstva kultury a ve lhůtě jím stanovené.

(5) Soud stanoví lhůtu k odstranění důvodu, pro který bylo zrušení veřejné kulturní instituce navrženo, je-li odstranění tohoto důvodu možné.

(6) Účastníkem řízení je veřejná kulturní instituce a její zřizovatel.

§ 9

Zánik veřejné kulturní instituce

Veřejná kulturní instituce zaniká dnem jejího výmazu z rejstříku veřejných kulturních institucí.

§ 10

Úpadek veřejné kulturní instituce

(1) Jestliže se veřejná kulturní instituce dostane do úpadku podle zvláštního zákona³⁾, musí ředitel o takové skutečnosti neprodleně informovat správní radu, dozorčí radu a zřizovatele, a správní rada dozorčí radu a zřizovatele, pokud tak neučiní ředitel.

(2) Veřejná kulturní instituce je povinna podat insolvenční návrh podle zvláštního zákona do 30 dnů ode dne, kdy se dozvěděla o úpadku, jestliže v této době zřizovatel neuhradí závazky veřejné kulturní instituce, které vedou k úpadku, nebo neposkytne veřejné kulturní instituci dodatečné financování. Vyjádří-li se zřizovatel, že tak neučiní, je veřejná kulturní instituce povinna podat insolvenční návrh neprodleně.

(3) Jestliže v souvislosti s úpadkem veřejné kulturní instituce byl podán insolvenční návrh třetí osobou, informuje o tom insolvenční soud zřizovatele a rozhodnutí o úpadku vydá nejdříve za 30 dní ode dne zahájení insolvenčního řízení. V této době je zřizovatel oprávněn uhradit závazky veřejné

kulturní instituce anebo poskytnout ji dodatečné financování a odvrátit tak její úpadek.

(4) Jestliže zřizovatel odvrátí úpadek veřejné kulturní instituce podle odstavce 3, insolvenční soud insolvenční návrh zamítne. Vyjádří-li se zřizovatel, že závazky veřejné kulturní instituce neuhradí, soud může vydat rozhodnutí o úpadku před uplynutím lhůty podle odstavce 3.

HLAVA IV

PŮSOBNOST ZŘIZOVATELE

§ 11

(1) Zřizovatel

- a) jmenuje a odvolává členy správní rady,
- b) jmenuje a odvolává členy dozorčí rady,
- c) pověřuje jím vybranou osobu vykonáváním působnosti ředitele veřejné kulturní instituce do doby jmenování jejího prvního ředitele a ruší toto pověření,
- d) rozhoduje o vydání předchozího souhlasu k právnímu jednání podle § 26 odst. 5,
- e) rozhoduje o vydání předchozího souhlasu k investici do svěřeného majetku podle § 28 odst. 5,
- f) rozhoduje o zrušení veřejné kulturní instituce podle § 6 a sloučení, splynutí a rozdělení veřejné kulturní instituce podle § 7.

(2) Zřizovatel rozhodne o vydání předchozího souhlasu podle § 26 odst. 5 a § 28 odst. 5 zpravidla do 30 dnů, nejdéle však do 90 dnů ode dne, kdy byl o tento souhlas požádán.

(3) Zřizovatel finančně zajišťuje činnost veřejné kulturní instituce nejméně v souladu s objemem financování uvedeným ve zřizovací listině, v předem stanovené výši na základě smluvního vztahu na opakující se, nejméně čtyřleté období. Rok před uplynutím období financování uzavře zřizovatel další smlouvu na další období.

HLAVA V

ORGÁNY VEŘEJNÉ KULTURNÍ INSTITUCE

Ředitel

§ 12

(1) Ředitel je statutárním orgánem veřejné kulturní instituce, jenž řídí její činnost a jedná jejím jménem.

(2) Ředitel vykonává zejména činnosti určené tímto zákonem nebo zřizovací listinou a dále rozhoduje o všech záležitostech veřejné kulturní instituce, pokud nejsou tímto zákonem nebo zřizovací listinou vyhrazeny do působnosti jiného orgánu nebo zřizovatele.

(3) Ředitelem může být jmenována pouze fyzická osoba, která dosáhla věku 21 let, která je plně svéprávná, bezúhonná podle živnostenského zákona a u níž nenastala skutečnost, jež je překážkou provozování živnosti podle živnostenského zákona.

(4) Osoba, která podmínky uvedené v odstavci 3 nesplňuje nebo na jejíž straně je dána překážka výkonu funkce, se ředitelem nestane, i když o tom rozhodl příslušný orgán.

(5) Přestane-li ředitel splňovat podmínky pro výkon funkce, stanovené tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, jeho funkce tím zaniká, nestanoví-li tento zákon jinak. Tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře.

(6) Ředitel nemůže být členem správní ani dozorčí rady.

(7) Ředitele jmenuje a odvolává správní rada. Ředitel je do funkce jmenován správní radou na základě výběrového řízení, jehož pravidla jsou součástí zřizovací listiny. Správní rada může jmenovat ředitele opakovaně a v naléhavých případech jmenovat ředitele i bez výběrového řízení na dobu nezbytně nutnou do ukončení řádného výběrového řízení podle zřizovací listiny.

(8) Funkční období ředitele je nejméně 4 roky.

(9) Ředitel je oprávněn účastnit se jednání správní a dozorčí rady.

(10) Ředitel vykonává funkci na základě smlouvy o výkonu funkce. Ředitel nemůže být s veřejnou kulturní institucí v pracovním poměru na výkon práce překrývající se s náplní jeho činnosti podle tohoto zákona.

(11) Stanovení odměny ředitele včetně odstupného musí být schváleno správní radou. Není-li odměna schválena správní radou nebo není-li sjednána, nenáleží řediteli za výkon funkce žádná odměna.

(12) Právní jednání za veřejnou kulturní instituci vůči řediteli činí správní rada, není-li ve zřizovací listině určeno jinak.

(13) Ředitel jedná za veřejnou kulturní instituci i ve věcech spadajících do působnosti zřizovatele vůči jí zřízeným veřejným kulturním institucím nebo organizačním složkám.

(14) Ředitel podává návrhy na změny zápisu do rejstříku veřejných kulturních institucí.

(15) Na odpovědnost ředitele při výkonu jeho funkce se obdobně použijí ustanovení zákonů vztahující se na jednatele společnosti s ručením omezeným⁴). Na jeho další práva a povinnosti se tato ustanovení použijí přiměřeně, vyžaduje-li to povaha věci.

Správní rada

§ 13

(1) Správní rada

a) odpovídá zřizovateli za zachování účelu, k němuž byla veřejná kulturní instituce zřízena a za řádné hospodaření s majetkem,

b) jmenuje a odvolává ředitele, uzavírá s ním za veřejnou kulturní instituci smlouvu o výkonu funkce a schvaluje jeho odměnu včetně odstupného,

- c) schvaluje organizační uspořádání veřejné kulturní instituce včetně vytváření organizačních složek a vydává interní předpisy, v rozsahu, v němž je jejich vydávání zřizovací listinou vyhrazeno správní radě,
- d) schvaluje způsob odměňování zaměstnanců veřejné kulturní instituce,
- e) schvaluje bližší vymezení předmětu činnosti veřejné kulturní instituce,
- f) projednává víceletý a každoroční plán úkolů veřejné kulturní instituce,
- g) schvaluje rozpočet veřejné kulturní instituce,
- h) informuje zřizovatele a dozorčí radu o úpadku veřejné kulturní instituce,
- i) rozhoduje o předchozím souhlasu podle § 27 odst. 2,
- j) schvaluje výroční zprávu o činnosti,
- k) schvaluje řádnou i mimořádnou účetní závěrku.

(2) Správní rada má nejméně 3 a nejvýše 9 členů, přičemž počet členů musí být dělitelný třemi. Nestanoví-li zřizovací listina jinak, je počet členů správní rady 3 a z toho je jeden jmenován z kandidátů nominovaných osobou s nominačním právem.

(3) Členům správní rady náleží odměna, která je součástí rozpočtu veřejné kulturní instituce. Zřizovatel může ve zřizovací listině stanovit nejvýše přípustnou výši odměny členů správní rady.

(4) Členem správní rady může být pouze fyzická osoba, která dosáhla věku 21 let, je plně svéprávná, bezúhonná podle živnostenského zákona a u níž nenastala skutečnost, jež je překážkou provozování živnosti podle živnostenského zákona.

(5) Osoba, která nesplňuje podmínky stanovené pro výkon funkce nebo na jejíž straně je dána překážka výkonu funkce, se členem správní rady nestane, i když o tom rozhodl zřizovatel.

(6) Přestane-li člen správní rady splňovat podmínky stanovené pro výkon funkce tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, jeho funkce tím zaniká, nestanoví-li tento zákon jinak. Tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře.

(7) Členství ve správní radě veřejné kulturní instituce není slučitelné s členstvím v dozorčí radě ani funkcí ředitele v téže veřejné kulturní instituci.

(8) Na odpovědnost členů správní rady při výkonu jejich funkce se obdobně použijí ustanovení zákonů vztahující se na členy správní rady akciové společnosti⁴⁾.

§ 14

(1) Členové správní rady volí ze svého středu předsedu, který svolává a řídí jednání správní rady podle potřeby, nejméně však dvakrát ročně.

(2) Nestanoví-li zřizovací listina jinak, je správní rada usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina jejích členů a k rozhodnutí je třeba souhlasu většiny přítomných členů.

(3) O průběhu zasedání správní rady a o jejích rozhodnutích se pořizují zápisy podepsané předsedou správní rady a zapisovatelem. V zápisu jednání správní rady musí být jmenovitě uvedeno, jak členové správní rady hlasovali u jednotlivých usnesení.

§ 15

(1) Členy správní rady jmenuje zřizovatel, přičemž nejméně jednu třetinu členů jmenuje výběrem z listiny kandidátů připravené osobou nebo osobami s nominačním právem. Zřizovatel se nemusí řídit listinou kandidátů, pokud mu nebude doručena nejméně 14 dnů přede dnem jeho rozhodování o jmenování předmětných členů správní rady. Zřizovatel musí plánovaný den rozhodování zřizovatele o jmenování předmětných členů správní rady písemně oznámit osobě nebo osobám s nominačním právem nejméně 30 dnů předem.

(2) Funkční období člena správní rady je 6 let. Každé dva roky se obměňuje jedna třetina správní rady. Délka funkčního období jednotlivých třetin v prvních funkčních obdobích se určí losem. Délka funkčního období musí být pro všechny členy správní rady stejná, to neplatí pro první funkční období.

(3) Členství v správní radě zaniká

- a) uplynutím funkčního období,
- b) úmrtím,
- c) odstoupením,
- d) nezpůsobilostí k výkonu funkce, nebo
- e) odvoláním.

(4) Zřizovatel je oprávněn odvolat členy správní rady bez uvedení důvodu, avšak pouze v případě odvolání všech členů současně.

(5) Zřizovatel odvolá člena správní rady, porušil-li zvláště závažným způsobem své povinnosti, nebo je-li pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin, případně pro nedbalostní trestný čin, za který je mu uložený nepodmíněný trest odnětí svobody, nebo neúčastní-li se zasedání rady déle než rok.

(6) Na místa členů správní rady, která byla uvolněna z jiného důvodu, než je uplynutí funkčního období, jmenuje zřizovatel nejpozději do 60 dnů od uvolnění nové členy podle pravidel uvedených v tomto zákoně a ve zřizovací listině.

Dozorčí rada

§ 16

(1) Dozorčí rada je kontrolním orgánem veřejné kulturní instituce.

(2) Dozorčí radu zřizuje povinně veřejná kulturní instituce, do které byl vložen nebo jí svěřen majetek státu nebo územního samosprávného celku. Takovým majetkem se rozumí i majetek vložený nebo svěřený zřizující veřejnou kulturní institucí, pokud byl původně vložen nebo svěřen veřejné kulturní instituci státem nebo územním samosprávným celkem. Není-li dozorčí rada zřízena, vykonává její působnost v přiměřeném rozsahu správní rada.

§ 17

(1) Dozorčí rada je nejméně tříčlenná; nestanoví-li zřizovací listina jinak, má 3 členy. Členové dozorčí rady volí ze svého středu předsedu, který svolává a řídí jednání dozorčí rady.

(2) Nestanoví-li zřizovací listina jinak, je dozorčí rada usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina jejích členů a k rozhodnutí je třeba souhlasu většiny přítomných členů.

(3) O průběhu zasedání dozorčí rady a o jejích rozhodnutích se pořizují zápisy podepsané předsedou dozorčí rady a zapisovatelem. V zápisu jednání dozorčí rady musí být jmenovitě uvedeno, jak členové dozorčí rady hlasovali u jednotlivých usnesení.

(4) Členy dozorčí rady jmenuje a odvolává zřizovatel.

(5) Členem dozorčí rady může být pouze fyzická osoba, která dosáhla věku 21 let, je plně svéprávná, bezúhonná podle živnostenského zákona a u níž nenastala skutečnost, jež je překážkou provozování živnosti podle živnostenského zákona.

(6) Osoba, která uvedené podmínky nespĺňuje nebo na jejíž straně je dána překážka výkonu funkce, se členem dozorčí rady nestane, i když o tom zřizovatel rozhodl.

(7) Přestane-li člen dozorčí rady splňovat podmínky stanovené pro výkon funkce tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, jeho funkce tím zaniká. Tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře.

(8) Funkční období členů dozorčí rady je 4 roky.

(9) Členství v dozorčí radě veřejné kulturní instituce není slučitelné s členstvím ve správní radě ani funkcí ředitele v téže veřejné kulturní instituci.

(10) Členům dozorčí rady náleží odměna, která je součástí rozpočtu veřejné kulturní instituce. Zřizovatel může ve zřizovací listině stanovit nejvýše přípustnou výši odměny členů dozorčí rady.

§ 18

(1) Dozorčí rada

- a) dohlíží na činnost ředitele a správní rady a provádění činnosti veřejné kulturní instituce, taktéž dohlíží na činnost organizačních složek a jejich vedoucích, jsou-li zřízeny,
- b) dohlíží na hospodárné nakládání s majetkem veřejné kulturní instituce, plnění rozpočtu a efektivitu hospodaření,
- c) rozhoduje o předchozím souhlasu podle § 27 odst. 2,
- d) rozhoduje o udělení předchozího souhlasu zřizovateli pro investici do svěřeného majetku podle § 28 odst. 5,
- e) nahlíží do obchodních a účetních knih, jiných dokladů a účetních závěrek a kontroluje tam obsažené údaje,
- f) přezkoumává účetní závěrku, výroční zprávu, návrh na rozdělení kladného výsledku hospodaření nebo na úhradu ztráty veřejné kulturní instituce a předkládá své závěry zřizovateli,

- g) nejméně pololetně podává zprávu o své činnosti zřizovateli,
- h) vykonává jiné kontrolní činnosti, které jí svěřuje zřizovací listina.

(2) Nestanoví-li zřizovací listina jinak, dozorčí rada dává předchozí souhlas k právním jednáním, kterými veřejná kulturní instituce

- a) nabývá, zcizuje nebo zatěžuje nemovitou věc, nebo
- b) nabývá nebo zcizuje movitou věc, právo nebo jinou majetkovou hodnotu nebo k ní zřizuje věcné břemeno nebo předkupní právo, pokud je její cena vyšší než hodnota veřejné zakázky malého rozsahu na dodávky nebo na služby podle zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek⁵⁾.

Zřizovací listina může vyhradit i další majetkoprávní jednání vyžadující souhlasu dozorčí rady. Nedostatek souhlasu dozorčí rady podle tohoto odstavce nemá účinky navenek veřejné kulturní instituce.

(3) Dozorčí rada je dále oprávněna

- a) svolat mimořádné jednání správní rady, jestliže to vyžadují zájmy veřejné kulturní instituce,
- b) podat správní radě návrh na odvolání ředitele z důvodu zvlášť závažného porušení povinností,
- c) podat žalobu na náhradu škody nebo újmy, kterou způsobil ředitel nebo člen správní rady veřejné kulturní instituci porušením svých povinností.

(4) Členové dozorčí rady mají právo účastnit se jednání správní rady; musí jim být uděleno slovo, pokud o ně požádají.

(5) Dozorčí rada je povinna bezodkladně upozornit správní radu a zřizovatele na porušení zákonů nebo zřizovací listiny, na nevhodné postupy, popřípadě na další nedostatky v činnosti veřejné kulturní instituce.

(6) Na odpovědnost členů dozorčí rady při výkonu jejich funkce se obdobně použijí ustanovení zákonů vztahujících se na členy dozorčí rady společnosti s ručením omezeným⁴⁾. Na jejich další práva a povinnosti se tato ustanovení použijí přiměřeně, vyžaduje-li to povaha věci.

§ 19

Zákaz konkurence

(1) Pokud ze zřizovací listiny nevyplývají další omezení, ředitel, vedoucí organizační složky, člen správní rady a člen dozorčí rady nesmí

- a) vykonávat podnikatelskou nebo jinou činnost shodnou nebo související s činností veřejné kulturní instituce ani vstupovat s veřejnou kulturní institucí do vztahů obchodní povahy (za takový vztah se nepovažuje pracovněprávní poměr ani právní vztah podle autorského zákona) ani zprostředkovávat obchody veřejné kulturní instituce pro jiného,
- b) zprostředkovávat nebo obstarávat pro jiné osoby podnikatelskou činnost související s činností veřejné kulturní instituce,
- c) vykonávat činnost jako statutární orgán nebo člen statutárního nebo jiného orgánu jiné právnické osoby se stejnou nebo s obdobnou činností bez souhlasu toho, který ho do funkce jmenoval.

(2) V případě, že dojde k porušení ustanovení v odstavci 1, je osoba, která tento zákaz porušila, povinná vydat prospěch z činnosti při které porušila zákaz konkurence veřejné kulturní instituci, anebo převést tomu odpovídající práva na veřejnou kulturní instituci.

(3) Práva veřejné kulturní instituce podle odstavce 2 zanikají, nebyla-li uplatněna u odpovědné osoby do 12 měsíců ode dne, kdy se veřejná kulturní instituce o této skutečnosti dozvěděla, nejpozději však uplynutím 3 let od jejich vzniku. Tím není dotčeno právo na náhradu škody.

HLAVA VI

HOSPODAŘENÍ VEŘEJNÉ KULTURNÍ INSTITUCE

§ 20

(1) Veřejná kulturní instituce hospodaří se svěřeným majetkem a s vlastním majetkem. Vlastní majetek veřejné kulturní instituce tvoří zejména

- a) peněžní prostředky a jiný majetek získaný z hlavní a doplňkové činnosti,
- b) peněžní prostředky a jiný majetek vložený zřizovatelem nebo získaný od zřizovatele,
- c) dary od fyzických a právnických osob,
- d) peněžní prostředky poskytnuté z Národního fondu, státních fondů a ze zahraničí,
- e) jiné peněžní prostředky podle § 21 odst. 3.

(2) Veřejná kulturní instituce používá majetek, se kterým hospodaří, k hlavní činnosti. Veřejná kulturní instituce je oprávněna vedle hlavní činnosti, ke které byla zřízena, vykonávat i doplňkovou činnost navazující na činnost hlavní. Doplňkovou činností nesmí být ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost činnosti hlavní.

(3) Kladný výsledek hospodaření veřejné kulturní instituce vytvořený z hlavní nebo doplňkové činnosti musí být použit na financování hlavní činnosti. V rozsahu, v jakém nebude použit na financování hlavní činnosti v bezprostředně nadcházejícím rozpočtovém období, musí být převeden do rezervního fondu, případně jiných fondů zřízených v souladu se zřizovací listinou, a použit pro financování hlavní činnosti v dalších rozpočtových obdobích.

§ 21

Rozpočet

(1) Veřejná kulturní instituce hospodaří v rámci svého rozpočtu, který musí být schválen správní radou. Rozpočet veřejné kulturní instituce musí být sestavován jako vyrovnaný.

(2) Rozpočtovým obdobím je kalendářní rok.

(3) Výnosy veřejné kulturní instituce tvoří zejména

- a) dotace nebo příspěvky od zřizovatele na zajištění hlavní činnosti,
- b) dotace nebo příspěvky z jiných veřejných rozpočtů,

- c) výnosy z hlavní činnosti,
- d) výnosy z doplňkové činnosti,
- e) výnosy z hospodaření se svěřeným majetkem,
- f) výnosy z vlastního majetku,
- g) dary,
- h) dědictví.

(4) Náklady veřejné kulturní instituce tvoří

- a) náklady na hlavní činnost,
- b) náklady na doplňkovou činnost,
- c) náklady na správu, údržbu svěřeného majetku a na investice do svěřeného majetku,
- d) náklady na správu, údržbu vlastního majetku a na investice do vlastního majetku.

(5) Návrh rozpočtu veřejné kulturní instituce a jeho změny schvaluje správní rada zpravidla před začátkem příslušného rozpočtového období.

(6) Nemá-li veřejná kulturní instituce před začátkem rozpočtového období schválený rozpočet na příští rok, řídí se finanční hospodaření veřejné kulturní instituce rozpočtem schváleným na předchozí rozpočtové období.

§ 22

Rezervní fond a další fondy

(1) Veřejná kulturní instituce vytváří rezervní fond ve výši uvedené ve zřizovací listině. Veřejná kulturní instituce vytváří též jiné fondy vyžadované právním předpisem nebo zřizovací listinou, ve výši a s použitím podle právních předpisů nebo zřizovací listiny.

(2) Zdrojem rezervního fondu je přiděl finančních prostředků z kladného výsledku hospodaření z hlavní činnosti a doplňkové činnosti běžného účetního období. Zdrojem rezervního fondu mohou být též peněžní dary.

(3) Veřejná kulturní instituce může použít prostředky z rezervního fondu

- a) k úhradě ztráty,
- b) k úhradě sankcí uložených orgány veřejné správy,
- c) ke krytí dočasného nedostatku finančních prostředků,
- d) k úhradě nákladů hlavní činnosti nezajištěných výnosy,
- e) k úhradě investičních nákladů, nebo

f) v jiných případech stanovených zřizovací listinou.

§ 23

Účetnictví a výroční zpráva

(1) Veřejná kulturní instituce ve svém účetnictví odděluje náklady a výnosy spojené s hlavní činností a náklady a výnosy spojené s doplňkovou činností.

(2) Veřejná kulturní instituce ve svém účetnictví odděluje svěřený majetek a vlastní majetek.

§ 24

(1) Veřejná kulturní instituce zveřejňuje výroční zprávu nejpozději do konce pátého měsíce po skončení účetního období.

(2) Veřejná kulturní instituce je povinna uveřejnit první výroční zprávu o své činnosti a hospodaření nejpozději do 18 měsíců od svého vzniku.

(3) Výroční zprávy veřejná kulturní instituce zveřejňuje jejich uložení ve sbírce listin rejstříku veřejných kulturních institucí a zveřejněním na webových stránkách veřejné kulturní instituce.

§ 25

Výroční zpráva veřejné kulturní instituce obsahuje zejména

- a) přehled činností vykonávaných v kalendářním roce,
- b) informace o změnách zřizovací listiny a složení orgánů veřejné kulturní instituce, k nimž došlo v průběhu roku,
- c) hodnocení hlavní a doplňkové činnosti,
- d) účetní závěrku a zhodnocení základních údajů v ní obsažených,
- e) vývoj a konečný stav rezervního fondu veřejné kulturní instituce, případně dalších fondů, jsou-li zřízeny,
- f) další údaje stanovené zřizovací listinou.

HLAVA VII

MAJETEK

§ 26

Majetek veřejné kulturní instituce

(1) Zřizovatel vloží do veřejné kulturní instituce majetek, převede pohledávky a popřípadě závazky potřebné k zajištění účelu, pro který je veřejná kulturní instituce zřizována. Převedený majetek, pohledávky a závazky se stávají součástí vlastního majetku veřejné kulturní instituce v souladu s odstavcem 2.

(2) Majetek, pohledávky a závazky vymezené v zřizovací listině, včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů, přecházejí na veřejnou kulturní instituci dnem jejího vzniku nebo dnem zápisu změny zřizovací listiny. Vlastnická nebo jiná věcná práva k nemovitostem zapsaným ve veřejném seznamu nabude veřejná kulturní instituce zápisem těchto práv do veřejného seznamu; to platí obdobně pro další věci, k nimž se věcné právo nabývá zápisem do příslušného seznamu. Zápis do příslušného seznamu se provede na základě zřizovací listiny nebo její změny. Návrh na zápis vlastnického nebo jiného věcného práva do veřejného seznamu podá oprávněná osoba bez zbytečného odkladu po vzniku veřejné kulturní instituce nebo po zápisu změny zřizovací listiny do rejstříku veřejných kulturních institucí.

(3) K předání a převzetí vkládaného majetku a převáděných pohledávek a závazků podle odstavce 1, popřípadě listin prokazujících jejich existenci, musí dojít bez zbytečného odkladu po jejich nabytí veřejnou kulturní institucí, o jejich předání bude pořízen předávací protokol.

(4) Zřizovatel oznámí bez zbytečného odkladu svým dlužníkům a věřitelům, že jejich závazky a pohledávky převedl na veřejnou kulturní instituci. Zhorší-li se převedením závazku na veřejnou kulturní instituci podle odstavce 1 dobytnost odpovídající pohledávky věřitele, má věřitel právo domáhat se, aby soud rozhodl, že převedení závazku je vůči němu neúčinné. Toto právo zaniká, neuplatní-li ho věřitel do 3 měsíců ode dne, kdy se o převedení dozvěděl, nejpozději však do tří let ode dne takového převedení závazku.

(5) Zřizovací listina může stanovit, že všechny nebo určitý majetek vložený do veřejné kulturní instituce nelze zcizit či zatížit (dále jen „chráněný majetek“). Chráněný majetek nemůže být dotčen ani výkonem rozhodnutí či insolvenčním řízením. Chráněný majetek musí být vymezen ve zřizovací listině. Zřizovací listina stanoví, že chráněný majetek může být zcizen či zatížen pouze s předchozím písemným souhlasem zřizovatele.

(6) Právní jednání učiněné v rozporu s odstavcem 5 je neplatné. Této neplatnosti se může domáhat i veřejná kulturní instituce, případně zřizovatel, který předmětný chráněný majetek do veřejné kulturní instituce vložil.

(7) Chráněný majetek je součástí vlastního majetku. Mluví-li tento zákon o vlastním majetku, má na mysli i chráněný majetek, není-li určeno jinak.

(8) Náklady na správu, údržbu i investice do vlastního majetku jsou náklady veřejné kulturní instituce.

(9) Zvláštní právní předpisy upravující ochranu sbírek nebo jiného majetku zůstávají tímto zákonem nedotčeny⁶⁾.

§ 27

(1) Veřejná kulturní instituce nesmí ručit za závazky fyzických a právnických osob, kromě jiných veřejných kulturních institucí, jejichž je zřizovatelem nebo spoluzřizovatelem.

(2) Veřejná kulturní instituce může být členem, společníkem, zakladatelem či zřizovatelem právnické osoby anebo vložit peněžitý či nepeněžitý majetek do právnické osoby pouze se souhlasem dozorčí i správní rady, a to pouze pokud to souvisí s výkonem hlavní činnosti nebo zajišťováním potřeb veřejné kulturní instituce při výkonu hlavní činnosti.

(3) Veřejná kulturní instituce se nesmí stát společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti.

§ 28

Majetek svěřený veřejné kulturní instituci

(1) Zřizovací listina může určit majetek, který zřizovatel svěří veřejné kulturní instituci k užívání a požívání (dále jen „svěřený majetek“). Svěřený majetek zůstává ve vlastnictví zřizovatele a nemůže být veřejnou kulturní institucí zcizen ani zatížen. Svěřeným majetkem je i majetek vlastněný státem nebo územním samosprávným celkem, chráněný podle zvláštních právních předpisů. Právo veřejné kulturní instituce užívat a požívat svěřený majetek nemůže přejít na třetí osobu.

(2) Svěřený majetek musí být vymezen ve zřizovací listině. Nestanoví-li zřizovací listina jinak, je svěřený majetek veřejné kulturní instituci svěřen bezplatně.

(3) Ustanovení § 26 odstavec 2 a 3 se ohledně zápisu svěření majetku veřejné kulturní instituci do příslušného veřejného rejstříku a ohledně předání a převzetí svěřeného majetku veřejné kulturní instituci použijí přiměřeně.

(4) O svěřený majetek pečuje veřejná kulturní instituce jako řádný hospodář.

(5) Náklady na správu, údržbu i investice do svěřeného majetku jsou náklady veřejné kulturní instituce. Zřizovací listina může stanovit, že investice do specifického svěřeného majetku nebo investice do svěřeného majetku nad stanovený finanční objem může veřejná kulturní instituce realizovat pouze se souhlasem dozorčí rady, případně zřizovatele, který svěřený majetek veřejné kulturní instituci svěřil. Souhlasu dozorčí rady ani zřizovatele není třeba, uzavře-li veřejná kulturní instituce o investici do svěřeného majetku smlouvu s takovým zřizovatelem.

(6) Výnosy ze svěřeného majetku se stávají majetkem veřejné kulturní instituce a smí být využity veřejnou kulturní institucí pouze v souladu s tímto zákonem.

(7) Rozmnožování svěřeného majetku se považuje za rozmnožování majetku zřizovatele.

(8) Na svěřený majetek se přiměřeně použijí ustanovení o pachtu podle zvláštního zákona⁷⁾, nestanoví-li tento zákon jinak.

HLAVA VIII

ORGANIZAČNÍ SLOŽKY

§ 29

(1) Zřizovatel může zřizovací listinou vytvořit ve veřejné kulturní instituci organizační složky, které budou součástí veřejné kulturní instituce. V takovém případě musí stanovit ve zřizovací listině alespoň názvy těchto organizačních složek, vymezení jejich účelu a působnosti, pravidla pro výběr a jmenování vedoucích organizačních složek ředitelem a mají-li tyto organizační složky vykonávat hospodaření s majetkem vloženým nebo svěřeným veřejné kulturní instituci zřizovatelem a identifikaci tohoto majetku.

(2) Bližší pravidla fungování organizačních složek může stanovit správní rada interním předpisem.

(3) Rozpočet organizační složky je součástí rozpočtu veřejné kulturní instituce. Veřejná kulturní instituce ve svém účetnictví odděluje náklady a výnosy jednotlivých organizačních složek.

§ 30

(1) Organizační složku řídí její vedoucí, který je podřízený řediteli veřejné kulturní instituce.

(2) Vedoucí odpovídá za hospodaření organizační složky a je povinen dbát, aby organizační složka dosahovala příjmů stanovených rozpočtem a plnila určené úkoly co nejhospodárnějším způsobem.

(3) Vedoucí organizační složky je oprávněn jednat navenek jménem veřejné kulturní instituce v rozsahu týkajícím se organizační složky.

(4) Vedoucím organizační složky může být jmenována pouze fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, která je plně svéprávná, bezúhonná podle živnostenského zákona a u níž nenastala skutečnost, jež je překážkou provozování živnosti podle živnostenského zákona. Osoba, která tyto podmínky nesplňuje, se vedoucím organizační složky nestane, i když o tom rozhodl ředitel. Přestane-li vedoucí organizační složky splňovat podmínky pro výkon funkce stanovené tímto zákonem, jeho funkce tím zaniká, nestanoví-li tento zákon jinak. Tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře.

(5) Vedoucí organizační složky nemůže být členem správní ani dozorčí rady.

(6) Vedoucího organizační složky jmenuje a odvolává ředitel.

(7) O odměně vedoucího organizační složky rozhoduje ředitel, a to na základě pravidel odměňování, jsou-li stanovena správní radou.

(8) Na odpovědnost vedoucího organizační složky při výkonu jeho funkce se obdobně použijí ustanovení zákonů vztahující se na jednatele společnosti s ručením omezeným⁴⁾.

HLAVA IX

PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

§ 31

(1) Na pracovní poměry uzavřené na dobu určitou mezi veřejnou kulturní institucí a jejími zaměstnanci na druhy práce, jejichž předmětem je umělecký výkon chráněný podle zvláštního právního předpisu⁸⁾, se nepoužijí ustanovení zvláštního právního předpisu omezující dobu trvání pracovního poměru na dobu určitou a jeho opakování⁹⁾. To nemá dopad na platnost případných odchylných ujednání podle sjednané pracovní nebo kolektivní smlouvy.

(2) Nestanoví-li zřizovací listina, kolektivní smlouva nebo vnitřní předpis veřejné kulturní instituce jinak, pak pro smlouvy o pracovním poměru na dobu určitou platí pro první tři období tato pravidla

- a) pracovní poměr na dobu určitou se uzavírá alespoň na dobu jednoho roku, a to i opakovaně,
- b) pracovní poměr na dobu určitou může veřejná kulturní instituce vypovědět nejpozději 6 měsíců před skončením sjednané doby určité, jinak se o stejnou dobu prodlužuje,
- c) pracovní poměr na dobu určitou může zaměstnanec vypovědět nejpozději 6 měsíců před skončením sjednané doby určité.

(3) Nestanoví-li zřizovací listina, kolektivní smlouva nebo vnitřní předpis veřejné kulturní instituce jinak, pak pro smlouvy o pracovním poměru na dobu určitou platí pro období následující po prvních třech obdobích tato pravidla

- a) pracovní poměr na dobu určitou se uzavírá alespoň na dobu dvou let, a to i opakovaně,
- b) pracovní poměr na dobu určitou může veřejná kulturní instituce vypovědět nejpozději 9 měsíců před skončením sjednané doby určité, jinak se o stejnou dobu prodlužuje,
- c) pracovní poměr na dobu určitou může zaměstnanec vypovědět nejpozději 9 měsíců před skončením sjednané doby určité,
- d) pracovní poměr na dobu určitou u zaměstnance, jehož pracovní poměr u veřejné kulturní instituce trval ke dni vzniku příslušného pracovního poměru na dobu určitou souvisle alespoň po dobu 10 let a kterému zároveň k témuž dni zbývá k dosažení důchodového věku stanoveného podle zvláštních právních předpisů 10 let či méně, musí být uzavřen na dobu určitou alespoň v délce trvání do doby dosažení důchodového věku stanoveného podle zvláštních právních předpisů.

§ 32

Na pracovněprávní vztahy zaměstnanců veřejné kulturní instituce a jejich odměňování se neuplatní ustanovení o platu podle zvláštního právního předpisu¹⁰⁾. Veřejná kulturní instituce však nemůže sjednat se zaměstnancem mzdu na úrovni nižší než by zaměstnanci příslušela jako plat v případě zařazení do příslušného platového tarifu¹¹⁾.

(...)

ČÁST OSMÁ

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 39

Na veřejné kulturní instituce se, pokud to povaha věci vyžaduje, v rozsahu neupraveném tímto zákonem přiměřeně použijí ustanovení zákonů vztahujících se na společnosti s ručením omezeným¹²⁾.

§ 40

Kulturní instituce, které mají ke dni účinnosti tohoto zákona formu právnické osoby soukromého práva nebo příspěvkové organizace, mohou změnit právní formu na veřejnou kulturní instituci podle tohoto zákona, pokud tak rozhodne jejich nejvyšší orgán, nebo zřizovatel, a po změně právní formy bude zřizovatelem takové veřejné kulturní instituce zřizovatel vyhovující podmínkám tohoto zákona. Součástí změny právní formy musí být vyhotovení zřizovací listiny podle tohoto zákona a jmenování prvních členů správní a dozorčí rady veřejné kulturní instituce zřizovatelem. Změna právní formy nabude účinnosti dnem zápisu do rejstříku veřejných kulturních institucí. Bez zbytečného odkladu poté musí být správní radou jmenován ředitel a následně ředitelem vedoucí organizačních složek. Do jednoho roku ode dne účinnosti změny právní formy se veřejná kulturní instituce musí plně přizpůsobit tomuto zákonu, včetně obsahu její činnosti a stavu jejího majetku. Pokud tak neučiní, může ji soud i bez návrhu zrušit postupem podle § 8 odst. 3 až 6.

§ 41

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

